Է. ՏԱՐԻ 2088 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 21 ԲԱՂՈՑ 1333 — Հ. Տ. 29 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1307 — Ա. Տ. 10 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1891 — ՀԻՋՐ. 28 ՃԻՄԱԶԻԻ ԷՎՎԷԼ 1308 ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ՏԵՂ ԻՍԿ ԴԻՏՈՒԹԻՒՆ ՊԻՏԻ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԱԳՐԻ
Գալատիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانند آره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Գուշտ. Հայաստ. 8	160
» » Ն	80
» » Ե	40
Դուրսը տարեկան	200
» » Վեց	100
Միայն Երկիրներեն սա	56
» » վեց	28

Դուրս գրուած լրագիր . տարու ե՛ւ թերը Ցուցնուածքեան վրայ ե
Եմբրագրութեան գրուած նամակ կամ գրութիւն եւ լրագիր

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Գ. ՊՈԼԻՍ, 29 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻԱ 1890ԻՆ

Սովորաբար հանդարտ և տրամաբանական ընթացքի մը հետեւող Անգլիոյ ներքին քաղաքականութիւնը վերջացող տարւոյս մէջ թատերական սրընթացով կերպարանափոխութիւններու կողմէ շատ ճոխ եղաւ.

Երբ Խորհրդարանը դումարեցաւ փետր. ամսուն, դատական յանձնաժողովը որ տարիէ մ'ի վեր կը քննէր Թ-ոյէլի կողմէ Պ. Փառնէլի դէմ ուղղեալ ամբաստանութիւններն, իւր տեղեկագիրը ժամուոյց, որով կը պախարակէր Պ. Փառնէլի և իւր կուսակցութեան Իռլանտայի մէջ ի գործ դրած ինչ ինչ խիստ միջոցներն հողատէր դասուն դէմ, բայց անպարտ կը հռչակէր զՓառնէլ Թ-ոյէլի ամբաստանութենէն թէ Իռլանտացի ոճրագործները խրախուսած լլլի. Հանրային կարծիքն, այս վճռով, Պ. Փառնէլի կողմը դարձաւ, և պահպանողական նախարարութիւնը քննադատեցաւ չափէն աւելի հմակրելուն համար Թ-ոյէլի ընդդէմ Պ. Փառնէլի.

Խորհրդարանական նստաշրջանին ամբողջութիւնն ուրիշ տկարութիւն մ'եղաւ Լորտ Սալզպըրիի դահլիճին համար. Պահպանողականք կ'ամբաստանէին Ազատականներն՝ իրենց Իռլանտացի դաշնակցաց հետ խօսք մէկ ըրած խորհրդարանական աշխատանքը խափանելնուն համար. մինչ Ազատականք կը քննադատէին կառավարական խորհրդոց և ծրագրաց անորոշ ու անստոյգ վիճակն, որով կարուկ ընթացք մը չէր կրնար բռնել նախարարութիւնն.

Օրինակի համար, Լորտ Սալզպըրի եկեղեցական տասանորդաց վրայ ծրագիր մը յօրինած էր, որուն ընդունելութեան մեծ կարեւորութիւն կուտար. Բայց իւր կուսակցացանտարբերութեան և Արմատականաց բուռն ընդդիմութեան առջեւ, հարկադրեցաւ յետադգել. Իռլանտայի հողերն ի հաշիւ Պետութեան գնելու և փոքր վարձակալներուն մաս առ մաս ծախելու, որով և մշակներն հողատէր ընելու համար Պ. Պալֆուրի չնչած մեծ ծրագիրն, որ պահպանողական վարչութեան կողմէ դրական բարեկարգութեան ձեռնարկ մը պիտի լլլնէր, նմանապէս յետադգեցաւ, թէեւ Պ. Փառնէլ հաւանած էր այս ծրագրոյ. Պ. Կոշրն չուզեց ետ մնալ Պ. Պալֆուրէ՝ Իռլանտայի յաջողակ վարչապետէն, և կարդ մը գիներուն տեսակներուն դրամական հաստատուն ընելով, արքեցութեան կեդրոնները նուազեցնելու նպատակաւ ծրագիր մը չմնաց, որով մի կողմէ գինեթողաց անգլիական ընկերութիւններուն և միւս կողմէ ոգելից ըմպելեաց վաճառականներուն գոհացում տալ ուզեց. Բայց իրեն դէմ ահռելի վիսմորիկ մը յարոյց. Դիսենթոնղաց ընկերութիւնները խմբովին բողոքեցին Պ. Կոշրնի դէմ, չընդունելով որ աղքատ դասերէն հաւաքուած տուրքն հարուստ գինեվաճառներն ու գարեջրոյ գործարանատէրերը պարարելու սահմանուի. Պ. Կլատսթոնի կուսակցութիւնն ևս ամենեւին նախարարութեան վրայ յարձակեցաւ՝ այսքան լաւ զէնք մ'ունենալով ի ձեռին. Պ. Կոշրն մեծ ճիգեր ըրաւ իւր ծրագիրը փրկելու, բայց յաղթուեցաւ. Անակնկալ յաղթութեամբ մը արբչիւ, ընդդիմադիր կուսակցութիւնն իւր դառն հեգնութիւնները չէր խնայեր, և լորտ Սալզպըրիի դահլիճը կործանման անդունդին եզրն հասած կը կարծուէր. Եկմտացոյցը չէր քուէարկուած, և խորհրդարանին ու Կառավարութեան այդաւադ գործն օր առաջ ի գլուխ հանելու համար, նախարարութիւնը մի առ մի կը զոհէր իւր յաւագոյն ծրագրերը.

Մասնակի ընտրութիւնք, մի զմիոյ կնի Կլատսթոնեաց իրաւունք տալով, նախարարական դժուարութիւնները կ'աւելցնէին. Այնպէս կը թուէր թէ բրիտանեան ազատականութեան նաւն, յաջող հովերու առջեւ ինկած, սրարշաւ կ'ընթանար դէպ ի նաւահանգիստն ընտրական մեծ յաղթութեան մը՝ խորհրդարանի առաջիկայ լուծման առթիւ. Գործաւորական խնդիրն ևս քան զեւս կարեւորութիւն կ'առնուր՝ շնորհիւ բարւոք կազմակերպութեան գործաւորական ընկերութեանց, որք նոր ոյժ մը կը հանդիսանային, և ճակատ առ ճակատ ի վէգ և ի վսեր կուգային Դրամագլխին հետ, որ ընդ երկար տիրապետած էր իրենց՝ չարաչար շահագործելով իւր բմահաճոյից համեմատ. Լիվրփուլի գործաւորական համաժողովոյն մէջ ակնայտ երեւցաւ գործաւորական կազմակերպութեան այս նորակազմ նորատաց կորով. Լոնտոնի գաւառային խորհրդոց մէջ ևս ցոյն վայր անձանօթ գործաւորական-ընկերական ոգի մը կը տիրէր.

Եւ յետոյ, Սկովտիա եւ Կալլէս ձայն կը բարձրացնէին, պետական միութեան պահպանմամբն հանդերձ պահանջելով տեղային վիճակ մը, նման Պ. Կլատսթոնի Իռլանտայի ծրագրոյն. Անհուն յոյսերով կ'օրօրէին անոնց սիրտերն որք կը կարծէին թէ Անգլիոյ մէջ ազատական կուսակցութիւնն է գործիք և միջոց ամեն յառաջդիմութեան. Պ. Կլատսթոն ինչ ինչ արհեստագործութեանց մասին հաւանած էր օրական աշխատութեան տեւողութիւնն ութ ժամ սահմանելու արմատական ծրագրոյն. Կ'ըսուէր թէ անդիմադրելի հոսանք մը կը գոյանար, թէ անգլիական հանրապարութիւնը չպիտի հանդուրժէր որ Իռլանտայի խնդիրն յաւիտենապէս իւր առջև փակէր ընկերային բարենորոգման ճամբան, և թէ Պ. Կլատսթոն մեռնելէն յառաջ առթիւ պիտի ունենար մի կողմէ Իռլանտայի ինքնօրինութիւնն հաստատելու և միւս կողմէ՝ ընտրողութեան իրաւանց նոր ընդարձակմամբ մը՝ ճամբայ հարթելու արմատական բարենորոգիչներու նոր սերունդ մը առջեւ. Ամեն ոք վստահ էր՝ արտաքոյ նախարարական կուսակցութեան՝ թէ առաջիկայ ընդհանուր ընտրութիւնք պիտի թաղէին պահպանողական վարչութիւնը, վերջ պիտի տային անզգեւսաքսն տնօրէնութեան իռլանտական ներքին գործոց, պիտի խզէին բողոքական Եկեղեցւոյ և անգլիական Պետութեան կապակցութիւնն, հիմնովին պիտի բարեփոխէին հողային օրէնքներն, և պիտի խափանէին ազնուապետական վարչութեան վերջին հետքերը.

Բայց գրուած էր թէ Փառնէլով սկսող այս տարի Փառնէլով պիտի փակուէր. Եւ ի՞նչ փակում.—Թաղում բառն աւելի՛ պիտի պատշաճէր՝ ի վերջ թուեալ բոլոր մեծամեծ յոյսերուն.

Անբասիր կարծուած Պ. Փառնէլ, որոյ պատուաւորութեան ու պարկեշտութեան վրայ կը յենուր Կլատսթոնեան կուսակցութիւնն, անոր չափաւորութիւնն ու խոհեմութիւնն հիմ բռնելով իռլանտական ինքնօրինութեան ծրագրոյն, յանկարծ երեւցաւ ոգեղագոյն հանդամանաց ներքեւ. Բարեկամի մը կինը գլուխէ հանելն յանցանք մ'էր, այս առաջին յանցանքն ոքոշելու համար շինած սուտերն և բռնած երկդիմի աղտոտ ընթացքն այլապէս ծանր յանցանք մ'էին. Հապա այն մեծագոյն յանցանք զոր գործեց՝ իւր տան և վնց տարուան ազգասէր գործն ոտքի տակ առնելով, իռլանտական գատին ամենէն անձնուէր մշակները նախատելով և Անգլիոյ ազատական կուսակցութիւնն՝ իռլանտական ազգին հզօրագոյն դաշնակիցն՝ իւր անուանի պետին հետ մէկտեղ թշնամանելով և Պահպանողականաց սիրտն հրճուանօք լեցնելով՝ [illegible] իւր յիմարական ընթացքով պատճառեց իռլանտական կուսակցութեան մէջ.

Տարիներով ծեծուելէ, մշակուելէ և հարվածուելէ ետքն, իռլանտական խնդիրն, որ Իռլանտայի զուակաց անձնուիրութեան բազմադիմի փորձերով վերջապէս յաջող վախճանի մը մօտեցած կը թուէր, Պ. Փառնէլի մէկ մեծ սխալով փտանդեցաւ յարաչար. Կլատսթոնեանք նուաստացան. զի աշխարհ տեսաւ որ այն մարդն որոյ խօսքերուն կը վստահէին՝ անվստահելի եւ դաւաճան բնաւորութեան տէր մէկն էր, որ իւր անձնասիրութեան կը զոհէր իւր ազգին գատը. Ժողովրդականութիւն վերստանալու սին յուսով, Պ. Փառնէլ մի առ մի ետ առաւ բոլոր այն չափաւորիչ յայտարարութիւններ զորս ըրած էր Խորհրդարանին մէջ և Պ. Կլատսթոնի հետ իւր խորհրդակցութեանց մէջ, ծայրայեղ տարբերուն յարեցաւ, և Իռլանտայի ինքնօրինութեան պահանջումն իւր անընդունելի ձեւոյն ներքեւ ներկայացուց. Կլատսթոնեաններն անգամ ոկան հասկնալ թէ այս պայմաններու մէջ իռլանտական ինքնօրինութեան ծրագիրն անգլիացի ժողովրդեան կողմէ ընդունելութեան հաւանականութիւն չի ներկայեր այլ ևս. Ուստի և արդէն իսկ Կլատսթոնեանց մէջ փափաք մը կ'երեւի դէթ առ ժանակ մի թողուլ իռլանտական խնդիրն, և Անգլիոյ ժողովրդային, ընկերական, տնտեսական հարցերով զբաղիլ. Պահպանողականք իրենց կորուսած բոլոր դիրքը վերստին չահեցան, և Լորտ Սալզպըրիի դահլիճը կազմութենէն ի վեր երբեք հիմակուան չափ զօրաւոր չէր երեւցած. Ըստ հետեւորդի, իռլանտական խնդիրն ևս ամեն ժամանակէ աւելի տագնապալից վիճակի մը մէջ կը կտակուի 1891 տարւոյն.

* * *

Ուրիշ ներքին խնդիրներ ո՛չ նուազ գրագեցուցին զԱնգլիա. Բրիտանեան դարաւոր դրամատուն մը, Անգլիոյ Պանքայէն ետքը դրեթէ առաջին դրամատունը, Պերինկ Եղբարց Պանքան, Հարաւային Ամերիկայի հանրային անհաշիւ ձեռնարկութեանց ու կասկածելի արժեթղթոց վրայ անխորհուրդ շահագիտութեամբք, խորտակեցաւ, ի հիման ցնցելով անգլիական սեղանաւորական հրապարակը. Բարեբախտաբար, Անգլիոյ Պանքան, Ֆրանսայի և Ռուսիոյ դրամատուներէն ոսկեդրամի կարեւոր փոխառութիւններ ընելով, կրցաւ առաջքն առնուլ մեծագոյն անկութեանցմէ, և Պերինկ Եղբարց եռամեայ պայմանաժամտուեցաւ իրենց առնելիքները գանձելով իրենց պարտքերը վճարելու. Բայց անգլ. Բանսոլիտէն, որ 1888 ին բրիտանեան արժեթղթոց տոկոսի զեղչն եռաքն 100 ին 100ի բարձրացած էր, մինչեւ 93 ինկաւ և Պերինկեան տագնապին դադարումէն ետքն ալ առաջուան դիրքը չվերստացաւ. Ամերիկայի մաքսա [illegible] Բինլիի օրէնքով նոր պատուար մը քաշեց Եւրոպան վաճառականութեան առջեւ, անգլիական արհեստագործութեան ևս վնասեց, և՝ ի մի բան՝ սեղանաւորական և տնտեսական տեսակէտով 1890 տարին 1889 տարւոյն չափ յաջող չեղաւ Անգլիոյ.

* * *

Գործաւորական խնդրոյ տաք միջոցին, «Զօրավար» Պուլթ, «Փրկութեան Բանակ» կոչուած բարեպաշտական կազմակերպութեան պետը, գիրք մը հանեց, որ իւր ափրիկեան արկածախնդրութեամբք տարւոյս մէջ այնքան մեծ աղմուկ յարուցանող Պ. Սթէնլիի գրքին չափ ուշադրութիւն գրաւեց դրեթէ. «Զօրավար» Պուլթ մէկ միլիոն ոսկի կը խնդրէր՝ անգործ, չքաւոր և անբարոյական դասերը գործի դնելու և բարոյականացնելու համար, և արդէն գրեթէ 100 հազար ոսկին ստորագրուած է. Բայց այս հսկայական ծրագիրն ի գործ դնելու համար, Զօրավար Պուլթ՝ ի գլուխ ընդարձակ կազմակերպութեանմը՝ գրեթէ միահեծան իշխանութիւն մը ի գործ կը դնէ, որ ազատասէր Անգլիացւոց բնական զգացումներուն կը դպչի. Ուրիշ նկատմամբք ալ կը քննադատուի իւր ծրագիր. բայց Փրկութեան Բանակն որ ի սկզբան այնչափ ծիծաղելի կը թուէր, յաջողած է մեծ բարիք գործել յոգուս չքաւոր անկեալ դասուց, և անգլիական մարդասիրութիւնը նոր փորձ մը կ'ուզէ ընել ի ձեռն այս գաղափարջիկ «զօրավար» Պուլթի.

* * *

Կանանց քաղաքական և քաղաքացիական իրաւունքը տարւոյս մէջ չերժապէս պաշտպանուեցաւ. Այնպիսի, թէեւ անգլ. դասարանք անվաւեր դրատան մի քանի նշանաւոր Անգլուհիներու ընտրութիւնն յանդամակցութիւն Լոնտոնի գաւառային երեսփոխանական ժողովոյն. Բայց այս դատական անյաջողութեան վրէժը լուծեց Օր. Ֆաուսէթ, Անգլիոյ հանգուցեալ աչազուրկ տնտեսագիտին և թղթատարական նախարարին դուստրը, Բէմպրիճի Համալսարանին չափագիտական բարձրագոյն դիտութեանց վերջնական քննութեան մէջ առաջին մրցանակը կորզելով յաջողագոյն արու ուսանողաց ձեռքէն, որով և դրապէս ապացուցանելով թէ մնային ամենարարձր կարողութիւններ պահանջող գիտութեանց մէջ իգական միտքն արական մտաց հետ ի կշիռ կրնայ դալ և յաղթութեան դափին չահիլ.

* * *

Աշնան մէջ Նաւատարդար Ընկերութեանց Դաշնակցութիւն մը կազմուեցաւ, որուն անդամակցեցան գրեթէ ամեն նաւաշէն կամ նաւատարդար ընկերութիւնն և գործարանք Անգլիոյ, Նպատակ ունենալով դէմ դնել գործաւորական պահանջմտութեան, եւ յայտարարեց որ եթէ նաւագք, հնոցպանք և այլ նաւային բանւորներ չարունակեն ինդիր յարուցանել, ամեն նաւային գործարանք և ամեն չգենաւային ընկերութիւնք առժամանակ մի պիտի դադրեցնեն ամեն գործառնութիւն. Ուրիշ սպառասաքք ևս գործատէր և դրամատէր դասերը չանքերը՝ գործաւորական ընկերակցութեանց դէմ գնելու համար, և ինչպէս թղթատարական վարչութիւնն իւր ցրուիչներուն համար, այս ամեն գործատէր մարմինք փոքր տարին գործաւորական ընկերակցութեանց անդամ չդտնուող մարդիկ գործածելու. Այս կարգի խնդիրներ չփակեցան սակայն, և երկաթուղւոյ և այլ ընկերութիւնք, Անգլիոյ և Սկովտիոյ մէջ, նոյնօրինակ շատ մը խնդիրներ կը կտակեն յաջորդ տարւոյն.

* * *

Հրճուանքը զոր անգլ. հասարակութիւնն զգաց ի տես և ի լուր Պ. Սթէնլիի յաղթական արշաւանաց Խաւարակուռն Ափրիկէի մէջէն և ողջամբ վերադարձին յԵւրոպա՝ ո՛չ նուազ նրանամացաւ այն քաջամեկի պատմութեամբք որք երեւան բերին Պ. Սթէնլիի վերջապահ գնդին հրամատարութեամբ Պարթլոթ հազարապետին՝ խիզդական վարմունքը, նոյն իսկ մարդակերութեան դէպքերն, որք սաստիկ ցնցեցին անգլիական խիղճը, բուռն հարուած մ'եղան բրիտանեան մարդասիրութեան, և ողբերգական դէպքերով այնքան հարուստ այս տարւոյս մէջ իսկ ողբալի յիշատակ մը թողուցին.

ՕՐՈՒՆԱՆ ԴԷՊԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Պիզմարք իշխան Ամանորի առթիւ ինդակցական պարզ նամակ մը ղրկեց Վիլհելմ Կայսր, որ նոյն ձեւով պատասխանեց. Կայսրը և նախկին վարչապետին յարաբերութիւնք ձգտեալ կը մնան, և կ'ըսուի թէ Կայսր չուզեր գտնուող մի քանի անձնասրութեանց մանաւանդ Պ. Հինցփեթերի վրայ Պիզմարք իշխանին խօսքերը զայրացուցեր են Կայսրը. Մինչև իսկ խօսք կայ դատի ենթարկելու Պիզմարք իշխանի թերթն՝ Հ-ոդ-ուէր Նաբրէբերն. Գերման կառավարութիւնը կը խորհի նաև թէ Պիզմարք իշխան պէտք չէ՞ արգիլուի իւր Յուշագրութիւններն ի լոյս ածելէ, որովհետեւ իւր ձեռաց մէջ թուղթեր կան որք գաղանի պահուելու սահմանեալ կը նկատուին. Պիզմարք իշխանին իմաց տրուեր է որ եթէ այն թուղթերն ի հրապարակ հանէ, իրեն դէմ դատ պիտի բացուի, ինչպէս ինք ժամանակաւ բացաւ Փարիզի դեռպան Արնիմ կոմսին դէմ, որոյ կորստեան պատճառ եղաւ.

* * *

Վերջին ընտրութեանց վրայ, Ֆրանսայի Մերակոյսը կը բաղկանայ 245 հանրապետական և 55 պահպանողական անդամներէ. Այս ընտրութեամբք Մերակոյսի 52 անդամներ վերահաստատեցան և միայն 27 նոր անդամներ մտան այն բարձր մարմնոյ մէջ.

* * *

Ֆրանսայի ծովային նախարարութիւնը միջոցներ ձեռք կ'առնու զօրաբաժին մը ղրկելու համար ի Մատակասքար, ուր Հովաներու հզօր ցեղը կարեւորութիւն չի տար ֆրանսական թեւարկութեան եւրոպեան Տէրութեանց կողմէ ճանաչման, եւ կացութիւնը կը չիմոթի եւս քան զեւս.

* * *

Պ. Քրիսթի ի մօտոյ Երեսի. ժողովոյն պիտի մատուցանէ ծրագիր մը, որով կառավարութիւնը պիտի արտոնի [illegible] ամեն եպիսկոպոս որ պիտի թեան նկատմամբ իւր պարտաւորութեանց կը թերանայ.

—Պապը պաշտօնական ըրաւ Վատիկանի մէջ գտնուող ամեն խոշոր պաշտօնեաներ, ըստ ոմանց՝ անդադրնապահութեանց առաջքն առնուլ համար, ըստ այլոց՝ իբրեւ պատասխան Պ. Քրիսթիի մտադրութեանց, որ կ'ուզէ օրինապէս հաստատել տալ թէ Վատիկանի թանգարանն այցելուներէն մէկ մէկ ֆրանքի տուրք առնելու համար Պապին ըրած տնօրինութիւնն հակառակ է Վատիկանի վերաբերեալ պետական «Երաշխաւորութեան» օրէնքին. Պապն այս տուրքն հաստատած էր իբրեւ նոր հասոյթ մը, «Ս. Պետրոսի Դանձանակին», բայց տուրք հաստատելու մասին Պապին իրաւունքը չընդունիր Պ. Քրիսթի.

* * *

Ալզաս-Լոռէնի վարչութիւնն հրամանագիր մը հանեց, որուն համեմատ նոր տարիէն սկսեալ ծննդոց, ամուսնութեանց եւ վախճանմանց արձանագրութիւնք եւ տոմարք գերմաներէն լեզուաւ միայն պիտի բռնուին Ալզաս-Լոռէնի ամեն կողմը, բաց ի այն գիւղերէ եւ աւաններէ որոց համար առժամանակայ բացառութիւն մ'ընեն տեղական իշխանութիւնը.

— 121 —

ՏԷՐՅՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՌ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԹՇՆԱՄԻՆ

Պէտք էր յարգել հայրական կամքը. Լսած էր ինձ. «Երջանկութիւնդ և ապագայդ ասկից կախեալ են». Եւ գիտէք որ հայրս միշտ ճշմարտութիւնը կ'ըսէ. Վերջապէս, գրեթէ ապահով ըլլալով որ, եթէ Առաիէն խօսք մըն ալ ընէր, ալ ուժ պիտի չունենայի ինքզինքս բռնելու, մօրս ըսի. «տուն երթանք». Ահաւասիկ ինչու այնչափ կանուխ ետ դարձանք.

—Ո՛չ, չեմ հասկնար կոր, կ'ըսէր ինքնին կոմսուհին մտախոհ.

—Ինչո՞ւմ Առաիէն, հառաչեց Օռօռ, ի՞նչ պիտի մտածէ հիմայ. ի՞նչ պիտի կարծէ.

Վայրկեան մը լուռ կեցաւ և շարունակեց.

—Եթէ հայրս չար ըլլար, կրնայի ենթադրել որ կ'ուզէր Առաիէնը զիս սիրելուն համար պատժել. Բայց ո՛չ, այդպէս Առաիէնին այսպէս խօսելուս համար.

—Չեմ գիտեր այն պատճառներն որք մղեր են Պ. Տըլօռմը ձեզ այդպէս խօսել տալու. առանց բան մը գիտնալու կը պատասխանեմ ձեզ. լաւ էք ըրեր ձեր հօր կամքը յարգելով.

—Ահ, ձեր հաւանութիւնը բոլորովին ապահովցուց զիս, ըսաւ Օռօռ.

Գլուխն երկնցուց և իր շրթունքը կոմսուհւոյն ճակտին հպեցաւ. Նա ալ իր ձեռքերուն մէջ առաւ ծաղկատիպ աղջկան գլուխն և գորովով համբուրեց զայն.

—Իմ լաւագոյն, իմ միակ բարեկամուհիս էք դուք, ըսաւ Օռօռ պաշտելի չեշտով մը.

—Առաջ, պատասխանեց մայրն երկչոտ ձայնով մը, երբ մանաւանդ ձեր պզտիկ մէկ վիշը կը մխթարի, «մայրիկ» կ'ըսուէր թէ անդիմադրելի հոսանք մը կը գոյանար, թէ անգլիական հանրապարութիւնը չպիտի հանդուրժէր որ Իռլանտայի խնդիրն յաւիտենապէս իւր առջև փակէր ընկերային բարենորոգման ճամբան, և թէ Պ. Կլատսթոն մեռնելէն յառաջ առթիւ պիտի ունենար մի կողմէ Իռլանտայի ինքնօրինութիւնն հաստատելու և միւս կողմէ՝ ընտրողութեան իրաւանց նոր ընդարձակմամբ մը՝ ճամբայ հարթելու արմատական բարենորոգիչներու նոր սերունդ մը առջեւ. Ամեն ոք վստահ էր՝ արտաքոյ նախարարական կուսակցութեան՝ թէ առաջիկայ ընդհանուր ընտրութիւնք պիտի թաղէին պահպանողական վարչութիւնը, վերջ պիտի տային անգլեսաքսն տնօրէնութեան իռլանտական ներքին գործոց, պիտի խզէին բողոքական Եկեղեցւոյ և անգլիական Պետութեան կապակցութիւնն, հիմնովին պիտի բարեփոխէին հողային օրէնքներն, և պիտի խափանէին ազնուապետական վարչութեան վերջին հետքերը.

Բայց գրուած էր թէ Փառնէլով սկսող այս տարի Փառնէլով պիտի փակուէր. Եւ ի՞նչ փակում.—Թաղում բառն աւելի՛ պիտի պատշաճէր՝ ի վերջ թուեալ բոլոր մեծամեծ յոյսերուն.

Անբասիր կարծուած Պ. Փառնէլ, որոյ պատուաւորութեան ու պարկեշտութեան վրայ կը յենուր Կլատսթոնեան կուսակցութիւնն, անոր չափաւորութիւնն ու խոհեմութիւնն հիմ բռնելով իռլանտական ինքնօրինութեան ծրագրոյն, յանկարծ երեւցաւ ոգեղագոյն հանդամանաց ներքեւ. Բարեկամի մը կինը գլուխէ հանելն յանցանք մ'էր, այս առաջին յանցանքն ոքոշելու համար շինած սուտերն և բռնած երկդիմի աղտոտ ընթացքն այլապէս ծանր յանցանք մ'էին. Հապա այն մեծագոյն յանցանք զոր գործեց՝ իւր տան և վնց տարուան ազգասէր գործն ոտքի տակ առնելով, իռլանտական գատին ամենէն անձնուէր մշակները նախատելով և Անգլիոյ ազատական կուսակցութիւնն՝ իռլանտական ազգին հզօրագոյն դաշնակիցն՝ իւր անուանի պետին հետ մէկտեղ թշնամանելով և Պահպանողականաց սիրտն հրճուանօք լեցնելով՝ [illegible] իւր յիմարական ընթացքով պատճառեց իռլանտական կուսակցութեան մէջ.

Տարիներով ծեծուելէ, մշակուելէ և հարվածուելէ ետքն, իռլանտական խնդիրն, որ Իռլանտայի զուակաց անձնուիրութեան բազմադիմի փորձերով վերջապէս յաջող վախճանի մը մօտեցած կը թուէր, Պ. Փառնէլի մէկ մեծ սխալով փտանդեցաւ չարաչար. Կլատսթոնեանք նուաստացան. զի աշխարհ տեսաւ որ այն մարդն որոյ խօսքերուն կը վստահէին՝ անվստահելի եւ դաւաճան բնաւորութեան տէր մէկն էր, որ իւր անձնասիրութեան կը զոհէր իւր ազգին գատը. Ժողովրդականութիւն վերստանալու սին յուսով, Պ. Փառնէլ մի առ մի ետ առաւ բոլոր այն չափաւորիչ յայտարարութիւններ զորս ըրած էր Խորհրդարանին մէջ և Պ. Կլատսթոնի հետ իւր խորհրդակցութեանց մէջ, ծայրայեղ տարբերուն յարեցաւ, և Իռլանտայի ինքնօրինութեան պահանջումն իւր անընդունելի ձեւոյն ներքեւ ներկայացուց. Կլատսթոնեաններն անգամ ոկան հասկնալ թէ այս պայմաններու մէջ իռլանտական ինքնօրինութեան ծրագիրն անգլիացի ժողովրդեան կողմէ ընդունելութեան հաւանականութիւն չի ներկայեր այլ ևս. Ուստի և արդէն իսկ Կլատսթոնեանց մէջ փափաք մը կ'երեւի դէթ առ ժանակ մի թողուլ իռլանտական խնդիրն, և Անգլիոյ ժողովրդային, ընկերական, տնտեսական հարցերով զբաղիլ. Պահպանողականք իրենց կորուսած բոլոր դիրքը վերստին չահեցան, և Լորտ Սալզպըրիի դահլիճը կազմութենէն ի վեր երբեք հիմակուան չափ զօրաւոր չէր երեւցած. Ըստ հետեւորդի, իռլանտական խնդիրն ևս ամեն ժամանակէ աւելի տագնապալից վիճակի մը մէջ կը կտակուի 1891 տարւոյն.

* * *

Ուրիշ ներքին խնդիրներ ո՛չ նուազ գրագեցուցին զԱնգլիա. Բրիտանեան դարաւոր դրամատուն մը, Անգլիոյ Պանքայէն ետքը դրեթէ առաջին դրամատունը, Պերինկ Եղբարց Պանքան, Հարաւային Ամերիկայի հանրային անհաշիւ ձեռնարկութեանց ու կասկածելի արժեթղթոց վրայ անխորհուրդ շահագիտութեամբք, խորտակեցաւ, ի հիման ցնցելով անգլիական սեղանաւորական հրապարակը. Բարեբախտաբար, Անգլիոյ Պանքան, Ֆրանսայի և Ռուսիոյ դրամատուներէն ոսկեդրամի կարեւոր փոխառութիւններ ընելով, կրցաւ առաջքն առնուլ մեծագոյն անկութեանցմէ, և Պերինկ Եղբարց եռամեայ պայմանաժամտուեցաւ իրենց առնելիքները գանձելով իրենց պարտքերը վճարելու. Բայց անգլ. Բանսոլիտէն, որ 1888 ին բրիտանեան արժեթղթոց տոկոսի զեղչն եռաքն 100 ին 100ի բարձրացած էր, մինչեւ 93 ինկաւ և Պերինկեան տագնապին դադարումէն ետքն ալ առաջուան դիրքը չվերստացաւ. Ամերիկայի մաքսա [illegible] Բինլիի օրէնքով նոր պատուար մը քաշեց Եւրոպան վաճառականութեան առջեւ, անգլիական արհեստագործութեան ևս վնասեց, և՝ ի մի բան՝ սեղանաւորական և տնտեսական տեսակէտով 1890 տարին 1889 տարւոյն չափ յաջող չեղաւ Անգլիոյ.

* * *

Գործաւորական խնդրոյ տաք միջոցին, «Զօրավար» Պուլթ, «Փրկութեան Բանակ» կոչուած բարեպաշտական կազմակերպութեան պետը, գիրք մը հանեց, որ իւր ափրիկեան արկածախնդրութեամբք տարւոյս մէջ այնքան մեծ աղմուկ յարուցանող Պ. Սթէնլիի գրքին չափ ուշադրութիւն գրաւեց դրեթէ. «Զօրավար» Պուլթ մէկ միլիոն ոսկի կը խնդրէր՝ անգործ, չքաւոր և անբարոյական դասերը գործի դնելու և բարոյականացնելու համար, և արդէն գրեթէ 100 հազար ոսկին ստորագրուած է. Բայց այս հսկայական ծրագիրն ի գործ դնելու համար, Զօրավար Պուլթ՝ ի գլուխ ընդարձակ կազմակերպութեանմը՝ գրեթէ միահեծան իշխանութիւն մը ի գործ կը դնէ, որ ազատասէր Անգլիացւոց բնական զգացումներուն կը դպչի. Ուրիշ նկատմամբք ալ կը քննադատուի

ՕՐՈՒՆԱՆ ԴԷՊԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Պիզմարք իշխան Ամանորի առթիւ ինդակցական պարզ նամակ մը ղրկեց Վիլհելմ Կայսր, որ նոյն ձեւով պատասխանեց. Կայսրը և նախկին վարչապետին յարաբերութիւնք ձգտեալ կը մնան, և կ'ըսուի թէ Կայսր չուզեր գտնուող մի քանի անձնասրութեանց մանաւանդ Պ. Հինցփեթերի վրայ Պիզմարք իշխանին խօսքերը զայրացուցեր են Կայսրը. Մինչև իսկ խօսք կայ դատի ենթարկելու Պիզմարք իշխանի թերթն՝ Հ-ոդ-ուէր Նաբրէբերն. Գերման կառավարութիւնը կը խորհի նաև թէ Պիզմարք իշխան պէտք չէ՞ արգիլուի իւր Յուշագրութիւններն ի լոյս ածելէ, որովհետեւ իւր ձեռաց մէջ թուղթեր կան որք գաղանի պահուելու սահմանեալ կը նկատուին. Պիզմարք իշխանին իմաց տրուեր է որ եթէ այն թուղթերն ի հրապարակ հանէ, իրեն դէմ դատ պիտի բացուի, ինչպէս ինք ժամանակաւ բացաւ Փարիզի դեռպան Արնիմ կոմսին դէմ, որոյ կորստեան պատճառ եղաւ.

* * *

Վերջին ընտրութեանց վրայ, Ֆրանսայի Մերակոյսը կը բաղկանայ 245 հանրապետական և 55 պահպանողական անդամներէ. Այս ընտրութեամբք Մերակոյսի 52 անդամներ վերահաստատեցան և միայն 27 նոր անդամներ մտան այն բարձր մարմնոյ մէջ.

* * *

Ֆրանսայի ծովային նախարարութիւնը միջոցներ ձեռք կ'առնու զօրաբաժին մը ղրկելու համար ի Մատակասքար, ուր Հովաներու հզօր ցեղը կարեւորութիւն չի տար ֆրանսական թեւարկութեան եւրոպեան Տէրութեանց կողմէ ճանաչման, եւ կացութիւնը կը չիմոթի եւս քան զեւս.

* * *

Պ. Քրիսթի ի մօտոյ Երեսի. ժողովոյն պիտի մատուցանէ ծրագիր մը, որով կառավարութիւնը պիտի արտոնի [illegible] ամեն եպիսկոպոս որ պիտի թեան նկատմամբ իւր պարտաւորութեանց կը թերանայ.

—Պապը պաշտօնական ըրաւ Վատիկանի մէջ գտնուող ամեն խոշոր պաշտօնեաներ, ըստ ոմանց՝ անդադրնապահութեանց առաջքն առնուլ համար, ըստ այլոց՝ իբրեւ պատասխան Պ. Քրիսթիի մտադրութեանց, որ կ'ուզէ օրինապէս հաստատել տալ թէ Վատիկանի թանգարանն այցելուներէն մէկ մէկ ֆրանքի տուրք առնելու համար Պապին ըրած տնօրինութիւնն հակառակ է Վատիկանի վերաբերեալ պետական «Երաշխաւորութեան» օրէնքին. Պապն այս տուրքն հաստատած էր իբրեւ նոր հասոյթ մը, «Ս. Պետրոսի Դանձանակին», բայց տուրք հաստատելու մասին Պապին իրաւունքը չընդունիր Պ. Քրիսթի.

* * *

Ալզաս-Լոռէնի վարչութիւնն հրամանագիր մը հանեց, որուն համեմատ նոր տարիէն սկսեալ ծննդոց, ամուսնութեանց եւ վախճանմանց արձանագրութիւնք եւ տոմարք գերմաներէն լեզուաւ միայն պիտի բռնուին Ալզաս-Լոռէնի ամեն կողմը, բաց ի այն

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն այս առաւօտ Մայր եկեղեցի իջաւ և Ս. Յակոբայ առաքելոյն ու Յովհաննու Աւետարանչի տօնին առթիւ նախագահեց կրօնական արարողութեանց, որք կատարուեցան հանդիսաւոր կերպիւ։

Ս. Կարապետ Եկեղեցւոյս բարեխրատ քարոզիչ՝ Գեր. Տ. Մատթէոս Ս. Արքեպիսկոպոս Իզմիրլեան (դեկտ. 30) յառաջիկայ կիւրակէ օր քահանայական ընծայացու տիրացու Համբարձում Արիսղոմեանն պիտի կոչէ ի Ս. սահման սարկաւագութեան Թաղիս Ս. Եկեղեցւոյն վրայ, ի նոյն Ս. եկեղեցւոջ։

Ուստի, Խորհուրդս ներկայս կը ծանուցանէ ի գիտութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան։

Ի դիմաց Թաղական Խորհրդոյ
Նոր Թաղի Սկիւտարի

Ատենադպիր — Ատենապետ
Մ. Ա. ԶԻՆԶԻՔՃԵԱՆ — Գ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ
29 դեկտ. 1890

Յառաջիկայ կիւրակէ 30 դեկտ. Ս. Եկեղեցւոյս տօնախմբութիւնը լինելով Թաղիս Նորընտիր քարոզիչ Արժ. Տ. Խորէն Մ. վրդպ. Կիւրեղեան հանդերձեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել ի հոգեւոր մխիթարութիւն ժողովրդեան։

Ուստի կը ծանուցանենք զայս ի գիտութիւն ժողովրդեան։

Ատենադպիր — Ատենապետ
Յ. Թ. ԿԻՒԼԻՊԿԵԱՆ — Կ. Գ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ
25 դեկտ. 1890 Կէտիկ-Փաշա

Թիֆլիզի լրագրաց մէջ կը կարդանք։

Օրէկէ Էֆէնտի լրագրում տպված է հետեւեալ լուրը. «Մեզ գրում են Ելիսավետգրադ քաղաքից, որ այն տեղ, Սօկոլովա—Բօրոգինա տիկնոջ նախաձեռնութեամբ, հանգանակվում է գումար յոգուտ յայտնի դերասան Ադամեանի։ Փողը պէտք է ուղարկվի Կ. Պոլիս, որտեղ այդ հռչակաւոր դերասանը հիւանդ կը տառապի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵԿԻ ՍԼԱՄԼԸՔԸ

Վեհ. Սուլթանն երէկ միջօրէին հանդիսաւոր կերպիւ գնաց Համիտիէ մզկիթն, ուր տեղի ունեցաւ Սէյամլըքի արարողութիւնը։ Ն. Վեհափառութիւն ուրբաթու աղօթքը կատարեց և կատարուած զօրահանդէսը դիտելէ յետոյ կայս. պալատ վերադարձաւ։

Կայս. մասնաւոր Արկեղ պաշտօնատան մէջ կը գտնուէին ամերիկեան, սպանիական ու հելլենական դեսպանք՝ իրենց առաջին թարգմաններով, ռումանական դեսպանատան առաջին թարգմանը, ռումանական Էնէրգիէ մարտանաւուն հրամանատարն ու սպայք և օտարազգի զրօսաշրջիկներ։

Եըլտըզի պալատան առջեւի քէօշկին մէջ կը գտնուէին Գերմանիոյ կայսեր թիկնապահ Պառոն Հոլզէն և հիւրամեծարն՝ Ահմէտ Ալի փաշա։

Նոյն քէօշկին մէջ կը գտնուէին նաեւ ճարոնական Հէյէ մարտանաւուն հրամանատար Թանաքա գնդապետն և Բ.Ռ. մարտանաւուն հրամանատար Հիտաքա հաղարապետը։ Ճարոնական մարտանաւերու սպայք և ճարոնի նաւային վարժարանին բարձրագոյն դասու աշակերտ 47 երիտասարդներ Բէօշկին մօտ, իսկ մարտանաւերուն նաւատիք ձէպը Հիւմայունի պաշտօնատան կիցը գտնուած բարձրաւանդակին վրայ կեցած էին։ Ասոնք ի Նչան յարգանաց, իրենց գլխարկներն հանեցին Վեհ. Սուլթանի անցած պահուն։

* *

Վեհ. Սուլթանն երէկ ազատարարի շքազրամներ շնորհեց ճարոնցի հրամանատարներուն, սպայից ու նաւաստեաց։ Այս վերջնոց դրամական պարգեւներ եւս տուին։

ՎԵՀԱՊԵՏԱԿԱՆ ՆՈՒԻՐՆԵՐ

Գերմանիոյ կայսեր կողմէ Վեհ. Սուլթանին նուիրեալ թուրը գեղակերտ քանդակներով զարդարուած է, պատեանը բոլորովին ականակուռ է և մէկ կողմը գրուած է Վեհ. Սուլթանի ու միւս կողմը Վիլհէլմ կայսեր անուանց սկզբնատառերը։

Ճարոնի վեհապետին կողմէ Վեհ. Սուլթանին եղած թանկագին նուէրներու մէջ կան երկու ճարոնական թաղարներ մէկ մէկ մեդր բարձրութեամբ, որոց ներքին մասերուն վրայ հանքային բաղադրութեամբ մը և արտաքին մասերուն վրայ ալ թանկագին քարերով գրականիկոններ ձեւացուած են։ Թաղարներու իւրաքանչիւրին վրայ սպիտակ արծիւներ նկարուած են։ Այդ թաղարներ մէկ գործարանի մը մէջ միայն կը շինուին, ուր օտարականք չեն ընդունուիր արհեստին գաղտնիքը դուրս չհանելու համար։ Նուէրներուն մէջ կայ նաեւ սուր մը, կոր ու կոթը երկայն եւ պատեանն ամբողջ ականակուռ։ Թուրին հետ կան նաեւ [illegible] ձեւով երկու փոքր դաշոյներ։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Երեկի Լ. Հերբէր հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հրատարակէ Ցունաց Պատրիարքարանի գործոց վրայ։

Դատական և կրօնական գործոց նախարար Վսեմ. Ռիզա փաշա երէկ (հինգշաբթի) Ֆէնէրի Պատրիարքարանին յղեց թէզքէրէ մը որ վերջնապէս կը կարգադրէ առանձնայնորհմանց խնդրոյն հինգ կէտերը նախորդ թէզքէրէներու հիման վրայ և այն համաձայնութեան համեմատ, որ այս երկուշաբթի օր գոյացաւ կառավարութեան և Պատրիարքարանին միջեւ։

Այսօր (ուրբաթ) Պատրիարքարանի երկու ժողովները կը գումարին ի Ֆէնէր, պաշտօնապէս տեղեկանալու համար այդ թէզքէրէի պարունակութեան։ յետ որոյ հաղորդելով զայն Ա. մեն. Տ. Դիոնէսիոս Ե. Պատրիարքին պիտի հրաւիրեն զն. Սրբազնութիւն իւր բարձր պաշտօնի գլուխն անցնիլ։

Իւր կողմէ, կայս. կառավարութիւնը շրջաբերականներ պիտի ղրկէ ձեռնհաս իշխանութեանց՝ պատուիրելու համար որ համակերպին վերոյիշեալ թէզքէրէին տրամադրութեանց, թուրքիոյ յոյն հասարակութեան վերաբերեալ գործոց մէջ։

* *

Մինչդեռ եւս իւր կողմէ հետեւեալ կերպով կը հաղորդէ այս լուրը։

Երկուշաբթի օրը Դատական պաշտօնատունը գումարեալ յանձնաժողովոյն մէջ ընդունուած համաձայնութիւնն հաստատող եպարքոսական թէզքէրէն երէկ (հինգշաբթի) դիւերանց ղրկուեցաւ ի Պատրիարքարան։

Խառն ժողովն ի նիստ չի գումարուեցաւ այսօր։

* *

Այս առաւօտեան թուրք լրագիրք հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն։

Նահանգաց կուսակալներէ ու գաւառաց կառավարիչներէ ի կայս. պալատ ուղղեալ հեռագիրք կը ծանուցանեն թէ ծննդեան տօնին դիւերը յունական եկեղեցիք բացուեր ու կրօնական արարողութիւնք կատարուեր են և շատ տեղեր ժողովուրդը կառավարական պաշտօնատանց առջեւ գալով՝ Վեհ. Սուլթանին կողմէ յոյն ազգին եղած շնորհաց համար բարեմաղթութիւններ ըներ են վասն կենաց և բարօրութեան Ն. Վեհափառութեան։

—Գաւառներու յոյն հասարակութեանց կողմէ կայս. պալատ ուղղեալ հեռագրեր երախտապարտութիւն կը յայտնեն՝ եկեղեցիները բացուելու մասին Վեհ. Սուլթանին կողմէ տրուած հրամանին համար։

—Այս շաբաթուան օր Ադրիանուպոլոյ յունաց կողմէ կազմեալ պատգամաւորութիւն մը կուսակալին ներկայանալով շնորհակալութեան ուղերձ մը մատուցած է երախտագիտութիւն յայտնելով Վեհ. Սուլթանի այս նոր շնորհաց համար։

ԴԵՍՊԱՆԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆ

Իտալական դեսպան Պառոն Պլան նախընթաց իրիկուն հաղորդութիւն մը տուաւ ի պատիւ ռումանական դեսպանին ու դեսպանուհւոյն, ֆրանսական և գերմանական դեսպանատանց խորհրդականներուն և այլ հրաւիրելոց։

—Ֆրանսական դեսպան Մոնդէ-պէլլօ կոմսն, որ արձակուրդով Բարիզ կը գտնուի, պաղ առած ըլլալով՝ հիւանդացած և հետեւաբար քանի մը օրուան համար յետաձգած է իւր վերադարձն ի Կ. Պոլիս։

ՃԱՐՈՆԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՆԱՒԻՔ

Երէկ իրիկուն Կիւմիւշ Սուի զօրանոցին մէջ շքեղ հաղորդութիւն մը տուեցաւ ի պատիւ ճարոնական մարտանաւերու սպայից ու նաւաստեաց։ Զօրանոցին մէջ կը գտնուէին նաեւ կայս. պալատան նուագածուաց խումբին հրամանատարն ու կայս. ախոռներու տնօրէն Նուրի փաշա և ծովային սպաներ որք հարկ եղած պատիւներն ըրին հիւրերուն։ Նաւաստիներուն համար երկու սեղան պատրաստուած էին։ Հաղորդութիւն պահուն կայս պալատան նուագածուաց Ինճէ Սազի խումբը նուագեց։

Ճարոնցի նաւաստիք զմայլանօք ունկնդրելով այդ արեւելեան գեղեցիկ նուագածութեան ըներ են իրենց հիւրամեծարներուն թէ յոյժ գոհ են զայն լսելով, որովհետեւ այդ երգեր կը նմանին այն եղանակներուն զորս իրենց երկրին մէջ կերգեն կանայք։

Հաղորդութիւն յետոյ բոլոր նաւաստիք սրահ մը հաւաքուեցան, ուր իրենց սպայներէ մին բանախօսութիւն մը ընելով դրուատալից խօսքեր ըրաւ Վեհ. Սուլթանին համար և ճարոնցի նաւաստիք երիցս «կեցցէ՛» գոչեցին, անդլիերէն լեզուաւ։

—Ճարոնցիք այնչափ գոհ մնացին իրենց տրուած կերակուրներէն որ անոնց պատրաստութեան մասին գրաւոր տեղեկութիւններ առին։

—Երէկ գիշեր Կիւմիւշ Սուի զօրանոցին մէջ լուսավառութիւնք կատարուեցան և սեղան մը տրուեցաւ ճարոնական մարտանաւերու երկու հրամանատարաց։

—Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ ճարոնական մնացեալ նաւաստեաց եւս յայսմրդ ուրբաթ ու միւս ուրբաթ իրիկուններն հացկերոյթներ տրուին նոյն զօրանոցին մէջ։

—Կայս. պալատան լուսանկարչապետ Ապտուլլահ եղբարք՝ երէկ իրիկուն Կիւմիւշ Սու զօրանոցին մէջ ճարոնցի հիւրերու տրուած հացկերոյթի պահուն, սեղանին ու ներկայից լուսանկարներն առին։

ՀԵՐՔՈՒՄ

Այս աւուր Թուրք լրագրաց մէջ հրատարակուած է հետեւեալ հերքումը։

Աթէնքի Սէէ+Բ=Ռէօ՝ Տ0օ+ն լրագիրն անցեալ շաբաթու լուր մը հրատարակած էր թէ Եգիպտոս բնակող հելլենացիք՝ կայս. կառավարութեան կողմէ Գերմանիոյ ձէրմանիա զինագործարանին յանձնարարեալ թորփիտօներէ հինգը գնելով պիտի նուիրեն հելլենական կառավարութեան։

Ինչպէս արդէն ժամանակին հերքած էինք այս լուրն իբրեւ անստոյգ, այս անգամ եւս, ձեռնհաս իշխանութենէն մեր առած տեղեկութեանց համաձայն, կրկին կը հերքենք այդ լուրն յարելով որ բոլորովին սուտ է և անհիմն։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Ֆրանսական կառավարութիւնը Պ-ոյ-ոյ Լէյէ-ի պատուանշանի չորրորդ աստիճանը նուիրած է առողջապահական ընդհանուր քննիչ Տր. Բոլոնի էֆէնտիի։

ՁԵՐԲԱԿԱԼՄԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ

Այս աւուր Թուրք լրագրաց մէջ հրատարակուած է ձերբակալման հետեւեալ հրամանագիրը։

Օսմանեան հպատակ Միւտճի կաբապետ՝ դրէթէ 25 տարեկան, միջահասակ, գիրուկ, դեղնագոյն դէմքով, դեղին պեխերով, խարտեաշ մազերով ու յօնքերով, խաժակն և միջին քիթով, Պոլսեցի Աւետիս՝ 25 տարեկան, միջահասակ, թուխ աչքերով, միջին քիթով, թխադէմ, սեւ մազերով ու յօնքերով, միջին բերանով, դէմքը երկայն և ճակատը ուղիղ, և Քրիս Բաբաքեան՝ 28 տարեկան, կարճահասակ, սեւ մօրուքով, թխադէմ, սեւ մազերով ու յօնքերով և թուխ աչքերով։

Վերոյիշեալ անձինք, որք այժմ փախած են, ամբաստանուած են թէ ռումբեր և տեսակ մը գօտի շինած են որ մէջքի կը կապուի և որուն վրայ բազմաթիւ գնդակներ կան որք ամենքն ի միասին կ'արձակուին։ Սոքա այդ գործիները շինած են գործածելու համար այն պահուն, յորում ի գործ դնել որոշած են՝ Թուրքիոյ մէկ մասն անկարելի Հայաստան անուամբ ինքնուրոյն վարչութիւն մը կազմակերպելու ցնորական դաղափարին համար կազմեալ յեղափոխականաց խումբին որոշած խառվարարական արարքները։

Վերոյիշեալ երեք անձանց ընթացքը կը համապատասխանէ Պատժական Օրինաց 54րդ յօդուածի յաւելուածին։ Հետեւաբար ամբաստանիչ ատեանն, ըստ տրամադրութեան Պատժական Դատավարութեան օրինաց Դ. գլխոյ Բ. մասին, իբրեւ ոճրագործ ամբաստանած է զանոնք Եղեռնադատ ատենին առջեւ ի բացակայութեան դատուելու համար։

Ամբաստանիչ ատեանը հանած է ձերբակալման սոյն հրամանագիրն ի գիտութիւն դատական և ոստիկանութեան պաշտօնէից, որպէս զի այդ ամբաստանեալներն սը որ տեսնեն ձերբակալեն եւ յանձնեն Եղեռնադատ ատենին բանտը։

ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ

Արհեստական ցուցահանդէսն, զոր պիտի կազմակերպեն առեւտրական տնօրէնի առաջին քարտուղար Շէվդը պէյ և Առեւտրական սենեկին առաջին քարտուղար Սրիրաքի էֆէնտի, յատուկ վարչութիւն մը պիտի ունենայ Թուրքիոյ առեւտրական ու արհեստներու վերաբերեալ տեղեկութիւններ տալու համար։ Ցուցահանդէսը գրուելիք նիւթերուն համար մտից տուրք մը պիտի առնուի։

Ցուցահանդէսի վարչութիւնը լրագիրներու և այլոց միջոցաւ հարկ եղած տեղեկութիւնները պիտի տայ։ Այդ վարչութեան մէջ արձանագրուիլ ուզողները տարեկան երկու ոսկի պիտի վճարեն իրրեւ բաժանորդագին։ Ակնկալ գոյացած հասոյթին հաւասարին քսան Առեւտրական Սենեկին պիտի յատկանայ, իսկ մնացեալ հաւասարին ութսունը՝ ցուցահանդէսի վարչութեան։ Նոր գիւտերու համար պէրաթ ստանալու մասին վարչութիւնը պիտի միջամտէ կայս. կառավարութեան մօտ։ Այս ցուցահանդէս արտօնութեան թուականէն երկու տարի յետոյ պիտի բացուի։

Այս ցուցահանդէսի կազմակերպութիւնն յանձն առնողք պիտի կրնան կամ օսմանեան ընկերութիւն մը կազմել և կամ իրենք ուղղակի դրամագլուխ դնելով ցուցահանդէսը բանալ։

—

ՆՈՐ ԾՐԱԳՐԵՐ

Հանրօգուտ շինութեանց ժողովը կը քննէ Ադրիանապոլսոյ մէջ թրամվէյի գիծ մը շինելու համար մատուցեալ երկու ծրագրեր եւ ասոնցմէ որն որ տէրութեան շահուց նպաստաւոր տեսնուի, մեծաշնորհն անոր պիտի տրուի։ Մրագրերէ մին մատուցած է Պ. Թուքաս, իսկ միւսը Պելկրատի օսմանեան դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Սէրվէթ պէյ։

—Նոյն ժողովը կը քննէ նաեւ Գատրգիւղի մէջ թրամվէյի գիծ մը շինելու համար մատուցեալ երկու տարբեր ծրագրեր մին Շիրինեան էֆէնտիի եւ միւսը Պ. Լրքոքի կողմէ։

—

ԱՍԻԱԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Այն յանձնաժողովն, որ կայս. իրատէով կայս. պալատն մէջ կազմուած էր քննելու համար Սամսունէն ի Սեբաստիա երկաթուղի մը շինելու մասին Պ. Քոթաուի առաջարկութիւնները, իւր որոշումներն տուած և հաղորդած է Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին։ Այդ տեղեկագիր անտի Առեւտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան զրկուած է։

—

ՈՃԻՐ ՄԸ

Երէկ պատմեցինք թէ Արտաքին գործոց նախարարութեան թարգմանութեանց սենեկի քարտուղարներէն Տաղիսթանցի Ապտիւլքէրիմ էֆէնտի նախընթաց գիշեր ի Բերա, ձիհանկիր թաղին մէջ յարձակում մը կրած էր երկու անծանօթներու կողմէ և վիրաւորուած։

Արդ, Ապտիւլքէրիմ էֆէնտիի վէրքը, որ ծոծրակին վրայ է, բաւական ծանր է։ Ոստիկանութիւնը կը շարունակէ իւր խուզարկութիւններն այդ չարագործները գտնելու համար։

—

ՃԵՊՐՆԹԱՑ ԿԱՌԱԽՈՒՄԸ

Արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութիւնը հետեւեալ զեկոյցը կը հաղորդէ մեզ այս առաւօտ։

Վիէննայի և Պուտա-Բէշթի միջեւ ձիւն գիզուած բլլալուն պատճառաւ, Արեւ. ճեպընթաց կառախումբը վեց ժամու յապաղմամբ հասած է ի Պէլլօվա։ Հետեւաբար այս իրիկուն ժամ 9էն առաջ չպիտի կրնայ հասնիլ ի Ս. Պոլիս։

—

ԴԵՐԱՄԱՆԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Բերայի յոյն թատրոններու շրջանակաց մէջ ընդհանուր խօսակցութեան առարկայ դարձած է այս օրերս պատահած գայթակղական դէպք մը։ Վերջին տարիներս Վէրտիի թատրոնին մէջ իրարու յաջորդող խումբերէն միոյն պատկանող կատակերգակ մը, որ այժմ Աթէնք կը գտնուի, իւր ծաղկատի աղջիկը թատերական ասպարէզին սահմանած էր։ Ցոյն դերասանաց ի Կ. Պոլիս գալուն առթիւ, անոնցմէ միոյն յանձնած էր իր աղջիկը, որպէս զի հսկէ անոր վրայ ու վարժեցնէ դերասանական արուեստին։ Միանգամայն կ'արտօնէր իր բարեկամն՝ իրեն պահել թատրոնին տնօրէնութեան կողմէ տրուելիք թոշակն, իբր վարձատրութիւն իր ծառայութեանց։ Այս դաշինքով աղջիկը Պոլիս բերուեցաւ։ Խնամակալը, որ ամուսնացեալ անձ մըն է և կնոջը հետ եկած է հոս, իրեն առքեւ գտնուած սահմանէն չեղելով, փոխանակ հայրական խնամք մը տածելու դեռատի աղջկան վրայ, ծածուկ սէր մը ունեցաւ անոր նկատմամբ։ Այս երկուշաբթի գիշեր, Ցունաց խթման տօնին առթիւն օգուտ քաղելով, լաւ մը արբեցաւ իր տան մէջ կնոջն ու այդ աղջկան հետ, զանոնք ալ գինովցնելով։ Ընթրիքէն յետոյ, երեքը մէկանց դուրս ելան պտոյտ մը ընելու, որոյ միջոցին դերասանն հնարք մը գտաւ իւր կնոջմէն բաժնուելու և օրիորդին հետ առանձինն տուն դարձաւ։ Հոն, կերեւի թէ գինւոյ բաժակներն յաջորդեր են իրարու, վասնզի ծաղկատի աղջիկը գրեթէ թմրած վիճակի մէջ անկողին մտնելէ յետոյ, առաւօտուն՝ ինքզինքն անձնատուր եղած կը գտնէ իւր պաշտպանին։ Խելքը գլուխը գալով, ազմուկ կը յարուցանէ, և իւր բողոքանաց վրայ դերասանը հելլենական հիւպատոսարան կը տարուի ուր կը փորձէ ուրանալ, սակայն բժշկական քննութիւն մը կը հաստատէ իրողութիւնը։ Դերասանը երաշխաւորութեամբ արձակուած է, սակայն հիւպատոսարանն կ'ըզբաղի այս գործով։

—

Հէյֆան չոգենաւն որ խրած էր ի Կիւնտիւզտէրէ (Սեւ ծով) նախընթաց օր ազատուեցաւ Ե-ֆ- չոգենաւուն միջոցաւ և կրցաւ իր ճանբան շարունակել։ Հէյֆանը իր խրման վայրէն ճամբայ ելած պահուն Ե-ֆ-ի ցուցակին զարնուած ըլլալով, այս վերջին չոգենաւը ղնասուած է և նորոգութեան կարօտ։

—Կայս. հրամանաւ՝ նախապատրաստական թուրք վարժարան մը պիտի հիմնուի ի Նազարէթ (Պաղեստին)։ Շինութեան ծախքը, 78.000 ղրուշ, պիտի հայթայթուի Աքեայի արքունի կալուածոց սնտուկէն։

—Գերմանական դեսպանատան քարտուղար Թըրն-Թաքսիս իշխանը և աւստրիական դեսպանատան խորհրդական Պ. Շիպկլ արձակուրդով մեկնեցան, առաջինն ի Պերլին և երկրորդն ի Վիէննա։

—Աւստրիական դեսպանատան առաջին թարգման պառոն տը Բալ, որ արձակուրդով բացակայ կը գտնուէր, մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

—Բարբերդի նահանգին մէջ հաստատեալ առողջապահական շրջանի վերցուեր է։

—Բերայի բարձր դասու պատկանող շնորհալի հայ տիկին մը նախընթաց օր Պօն-Մառշէի վաճառատունէն դուրս ելած պահուն, քսակատ մը ժամացոյցը յափշտակեց, բայց ոչ չի տեսնելու ասոփիշտակեց, վասն զի տիկինը նշմարելով՝ քսակահատին օձիքէն բռնեց ու ժամացոյցը խլեց ձեռքէն։ Ոստիկանաց միջամտութեան պէտք չի մնաց եւ անճարակ գողն խայտառակուած հեռացաւ։

—Հինգշաբթի օրը Կէյլիպոլուէն Պոլսոյ նաւահանգիստն հասաւ անգլ. վառոտզրօսանաւն որ Պ. Ճէմսըն Ալէրս Հանքէյի կը պատկանի։ Այդ զրօսանաւուն մէջ ինը զրօսաշրջիկներ կը գտնուին որոց երեքը կին. ասոնք ցամաք ելած են և մայրաքաղաքիս զանազան վայրերը կը շրջին։

—Նախընթաց օր Բիրի Փաշայի առջեւ մավուռնա մը ընկղմեցաւ՝ նոյն պահուն անցնող շոգենաւի մը ալիքներէն։ Մավուռնային մէջ գտնուողները խղդուելու մօտ էին երբ ցամաքը գտնուող մէկ քանի ոստիկանք մակոյկով մը օգնութեան փութացին և ազատեցին գանոնք։

—Ադրիանուպոլսոյ մէջ տասն հազար օխա ածուխ բաշխուած է կարօտ ընտանեաց, ինչպէս նաև պէտք եղածին չափ վառելափայտ։

—Ճիսրը Մուսթաֆա Փաշայի հունձքերն երաշտութենէ ու յետոյ հեղեղներէ վնասուած ըլլալով, ժողովրդեան պիտոյից համար Արեւելեան Ռումելիի բերուելիք արմտիքներն մաքսատուրքէ ազատ պիտի մնան առժամապէս։

—Գոսովայի նախորդ կուսակալ Ահմէտ Էյուպ փաշա երէկ Սէլամլըքի արարողութեան ներկայ գտնուեցաւ և սենեկապետներու միջոցաւ արժանացաւ Վեհ. Սուլթանի մեծարանացը։

—Վեհ. Սուլթանն հրամայած է նոր գործիներ տալ Զմիւռնիոյ Ըսլահխանէի աշակերտաց նուագածուաց խումբին։

—Մանասթիրի հելլենական հիւպատոս կարգուած է Պ. Բանօեորկի, որուն պաշտօնը վաւերացած է Բ. Դրան կողմէ։

—Աւստրիական շոգենաւ մը երէկ մայրաքաղաքս բերաւ 46 անտուկ մավերեան հրացան, որք թնդանօթարանին յանձնուեցան։

—Սկիւտարի Թէքէ Բարուսը անուն տեղը թուրք կին մը վիժելու համար թունաւոր դեղ մը առած ըլլալով, մեռաւ է։

—Ատա Բազարէն ի Լէֆքէ չինուած երկաթուղւոյ գծին բացումը կատարուած և կառախումբերու երթեւեկութիւնն երէկ սկսած է։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՅԻ

Այս գիշեր, վերջին անգամ ըլլալով պիտի ներկայացուի

ՄԻՌԷՅԼ (MIRÈILLE)

Ուդիսսի դերը պիտի կատարէ պարի թօն Պ. Քօրբէ։

Վաղը ցերեկ՝ ԼԱ ՖԱՄ Ա ԲԱՊԱ
(LA FEMME A PAPA)

—

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Օսմ. կայս. Պանքային Ղալաթիոյ և Պոլսոյ գրասենեակները գոց պիտի մնան յառաջիկայ երեքշաբթի, 1|13 յունուար 1890։

Հրատարակուեցաւ Հ-ոյ-ր Ե-ի ղեռ-ոյն Մ-ռ-վ-դ-ի 8րդ տարն հետեւեալ բովանդակութեամբ. Ճշմարտասէր (շար. և վերջ). Պզտիկ մնալ։ Բօնտրէրիի բանաստեղծը. Նոր տարի. Կաղանդշէք մը։ Աւանդութիւն մը։ Մանր մունր։

Գին 30 փարայ։

ԴՐԱՄԱԳԻՏ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 28 դեկտ.

ԷՆԹԱՑԵՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԴՐՈՅ

3 տոկոս Լոնդրայի վրայ	109 3/8
3 » Բարիզի »	22 92 1/2

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

Երեկ երեկոյ գոց. (Մէյսա [illegible] Սէրի	20 30
Բերայի մէջ	— —
Առաւօտուն բացուելու	20 32
Նոր օրին »	20 31
Թատվիլաթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ	79 30
» » ժամ 5ին	79 32

ԷՆԹԱՑԵՔ ԱՐՏԱՔԻՆ

Փոխառութիւն	Ա. Սէրի	48 1/4
»	Բ. »	23 3/8
»	Գ. »	20 32

ՊԱՆՔԱՅԻՆ ԳՆԵՐ

Յոսիէթ Լէնտրոլ	Մէջ. Լ.	4 38
Քրէտի Լէնտրոլ	Մաս. »	9 12
Գանք ազ Գոնս	» »	6 16
Սան Շանտ Եվլիոզ	» »	4 28
Թէշմանէյ	» »	495
Բանկէի երկաթուղի	Բր.	78 7/8
Բաժնեթուղթ Լավրիոյի	» »	155

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 9 Յունուար, ժամ 3 վայր. 47 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 % [վերջին հեռագր.]	95 40
» » 4 1/2 %	104 70
Օսմանեան քոնսոլիտ Սէրի Գ.	19 10
Օսմանեան երկաթուղի	78 50
» Բեժէի բաժնեթուղթ	328 75
Գանք Օթոման	621 25
Գրեքի Լիմէն	832 50
Իտալական Ռանթ 5 %	92 47 1/2
Հելլենական 5 %	473 25
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	408 75
Եգիպտական միացեալ	491 25
Գանք ազ Բարի	842 50
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	471 25
Սուէզի ջրանցք	— —
Սպանիական արտաքին	— —
Ռիօ Թէնթօ	562 50
Մեւնիսիս	663 75
Զէք Լոնդրայի վրայ	25 18 1/2

Լոնտոն, 9 Յունվ. ժամ 6 վայր. — երեկոյ

Անգլ. քոնսոլիտ	96 1/2
Օսմ. » Սէրի Գ.	18 13/16
» » » Ա.	43 1/4
» » » Բ.	21 3/8
» » » Գ.	18 13/16
Երկաթուղի 1877	101 3/4
Գանք Օթոման	14 11/16
Եգիպտական միացեալ (Ինդիգոյէ)	96 7/8
» առանձ. (բրիվիլեժիէ) 1890	93
Ռիօ Թէնթօ	22 3/16
Ջոհանէսպուրկ (փոխառ. Լուզիլ)	101
Հելլենական 5 %	90 1/2
Մոնթոլոյ »	71 3/4
Գուատակի 1889	98
Փոխառութիւն Լոնտոնի վրայ	25 435

Գ. ԹԷՆԳ, 9 Յունվ. ժամ — վայր. —

Օսմանեան երկաթուղի	37 80
» Բեժէի բաժնեթուղթ	144
Փոխառութիւն Լոնտոնի վրայ	115 20
» Փարիզի »	45 50

Պերլին, 9 Յունվ. ժամ — վայր. —

Փոխառութիւն Լոնտոնի վրայ	20 32 1/2
» Փարիզի »	80 30
Բուատ Թէզիսկոնտ	238
Օսմանեան երկաթուղի	80 20
Օսմանեան քոնսոլիտ Սէրի Դ.	18 70

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 9 Յունվ. ժ. — վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 37 1/2
Օսմանեան քոնսոլիտ Գ.	19 47 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	78 50
Օսմ. Բեժի	328 75
Բրիօրիթէ Թիւրք	— —
Օսմ. Մաքս. արժէթուղթ	— —
Գանք Օթոման	621 25
Ռիօ Թէնթօ	561 25

ԽԱՒԱՐԻ ՄԷՋ ԼՈՅՍԸ

Ակ ծերունի մը է։ Ճաղատ ճակտին վրայ կ'երերան քանի մը մնացորդ թելերու, արտունձին մանգաղէն փախած դեղնաշորթի հասկերու պէս։ Իր յօնքերուն տակ դէպ ի խոր կ'իջնեն երկու փոսիկներ աչաց, ուր լոյն՝ անլոյս կ'իջնէ, և որոցմէ բնաւ նշոյլ մը արձակուած չէ։

Մեղմով բա՛ց իր սենեկին դուռը. գնա՛, նստէ՛ իր քով անչշունչ, և դիտէ զինքը։ Համբիշին սեւ հատիկները կը գլորին իր մատներուն վրայ։ կը գործէ անոր հետ, կը հաշուէ և երաժշտական նուագ մը կը ծրագրէ։ Ապա որոշում մը կ'ընէ ինքնին։ աղերսաւոր ձայն մը հանէ, և ահա իր ձեռքերուն տակ կը դնեն նուագարան մը։

Թելթեւ մռընտուքէ մը ետքը, աղեղնակը կ'սկսի երերցընել նուագարանին թելերը։ Նախերգանք մը եւ ապա նուագ մը ամբողջ։ Մէն մի շարժման մէջ, յորում նուագին մասերը կ'ամբողջանան, կը տեսնես ծերունւոյն դէմքին վրայ գիծեր որք կուռին ու կ'իջնեն հովէն փոթորկեալ ալեաց ծալքերու պէս, գոյներ՝ որք կը բռնկին ու կը մարին։ կէս ժամ, ժամ մը առ նուազն, և ահա ծերուկը խոնջ կրքերէ, կը թեղուռ երդն ու երգոցը և կը կծկուի բազմոցին վրայ։ Իրիկուան ժամն է, արեգական շող մը, պատուհանին ապակիէն ներս, իր գլխուն վրայ կ'իջնէ կը խղդացնէ երեսին մորթը և Միլտոնի հառաչանքը կը խլէ իւր կուրծքէն։

«Այսպէս տարեաւ դառնան ժամք, սակայն առ իս տիւ չառնէ դարձ,
Ոչ եւս ըզքաղցր եկս այգուն տեսանեմ ոչ զերկրորին։
Ոչ ըզծաղիկ գարնայնի և ոչ ըզվարդ ամարայնոյ,
Ոչ ըզհօտս և զանդեսս, զաստուածագիծ ոչ մարդոյն դէմս։
Ամպք և աղջամուղջ մշտագիշեր զիս պատշարեն։»

Եւ սակայն այդ մարդը՝ մշտագիր աղջամղջին տակ՝ ո՛րչափ լոյս կը ծածկէ։ — Աստուածաշունչը գիտէ աստուածարանի մը չափ, շարականը կը գիտնակէ հին վարպետի մը պէս։ Գը-բարառ լեզուն՝ գրաբարեան եմ՝ պարծենցողի մը չափ։ Իր մտաւորական պաշարն ամբողջացնելու համար՝ ուսած է օտար լեզուներ ալ, պարսկերէն, գաղղիարէն։ Իր միակ յանցանքը, մեր մէջ ծնած ըլլալն է։ ապա թէ ոչ, բան մը չ'պակսիր զինքն ընդունելեաց կարգը դնելու այն ձիրքերով, զորս տուած է իրեն բնութիւնը՝ մաբելով իր զոյգ մը ճրագները և դնելով ամպերու և մշտնջեան խաւարին մէջ։

Այդ մթութեան մէջ է որ սեբաստացի ծերունին լուսեղէն գործեր շինած է եւ ի լոյս հանած։ Շատ տարի չէ որ տուաւ մեզ Ֆենրյոնի Առակաց

բանաստեղծ ըլլալու համար՝ բաւական է քնարն անոնց մէկուն մերձեցնել։ Ազգաց մշտնջենաւորութիւնը, ֆիրքերու և ցեղային առաւելութեանց գոյութիւնը կրցած է պահպանուիլ առողջութեան մէջ։ բժշկականութիւնը կուգայ կը հաստատէ ասոնք և ձայն կուտայ հսկել մարմնոց առողջութեանը։ «Այն բանը զոր ամէն բանէ առաջ պէտք է ապահովեմք, կըսէ Տոքթ. Սաֆրէյ, է ուժեղ մարմին և զօրեղ կազմուածք մը։։։ Մեք մեր ծնողաց կազմութեան ժառանգներն եմք, նոքա՝ ի մեզ կը փոխանցեն իրենց ոյժը կամ տկարութիւնը, առողջութիւնը կամ հիւանդութիւնը, և այս պարագաս աւելի պատճառ մ'է մեզ, որպէս զի ջանահնար լինիմք թէ՛ մեր անձին պահել և թէ առողջ դաստիարակութեան միջոցաւ՝ մեր զաւակաց ետս աւանդել առողջութեան այս գանձը։ վան զի ոգիտութենէ, անհոգութենէ, թշուառութենէ, մոլութենէ առաջ եկած աստիճանաբար այրատերումը՝ սերունդէ սերունդ անվրէպ կը փոխանցի»։

Այդպիսի գիրք մըն է զոր հայացուցած կուտայ մեզ այդ ծերունի մարդը, թարգէոս պատուելի, տարւոյս վերջին օրերը իբրեւ կաղանդէք, և իրաւունք ստացած է պահանջել որ իր գիրքը գնուի և ծերունին իր քրտանց հացն ուտէ։

«Իմ վաստակովք կ'ուզեմ ապրիլ։ եթէ մէյմէկ հատ գընէք։
կենաց խրատներ կ'առնուք գըրքէս եւ զիս անձիս տէր կ'ընէք»։

Եւ գիտէ՞ք թէ այդ վաստակն ի՞նչ եղանակաւ կրցած է ի գլուխ հանել։ Ասոր ու անոր դացած է, աղաչած է որ կարդայ, ինք թարգմանութիւնը զրուցէ բերանացի և ուրիշ մը ի գիր առնու։ Հարկ է որ քաջալերենք զինքը և պարտական չը մնանք անկար և անաչք մարդու մը որ աչք ու կարողութիւն ունեցողներէս շատ աւելի վեր է։ Կաղանդի առթիւ ամէն բանէ աւելի պատուական նուէրն է զոր կըբնայ ոք տալ իր սիրականին,— հայրն՝ իր որդւոյն, եղբայր մը՝ իր քրոջը, բարեկամ մը՝ իր սրտակցին, ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ։

ՀՐԱՆԴ

ՕՔԹԱՎ ՖԷՕՅԵԷ

ԻՐ ԿԵԱՆՔՆ ԵՒ ԻՐ ԳՈՐԾԵՐԸ

(«Ֆիկարո»էն քաղուած)

Ֆէօյեէ որ երկար ատենէ ի վեր կը տառապէր սրտի հիւանդութեամբ, անցեալ գիշեր յանկարծ մեռաւ։ Երկչոտ անձերուն վրայ յանախ տեսնուած հակասութեամբ մը, կը վախնար մահուանէ և միանգամայն չէր ուզեր իր հիւանդութեան առաջքն առնելու համար պէտք եղած դարմաններն ընդունիլ։ Այնպէս կ'ընդդիմանար որ բժիշկները կը յուսահատէին։ Վերջին բժիշկն որ գինքը խնամեց, Տքթ. Սարբլէյ, վերջերս կ'ըսէր ինձ արդար բարկութեամբ մը բորբոքած։

—Կը կարծէք թէ մարդ չը զա՞յրանար տեսնելով տարաժամ մահն այնպէս ընտիր անձի մը, որ եթէ քիչ մը աւելի հըլու ըլլար, կրնար դեռ ապրիլ և թերեւս արտադրել։

Իրաւ է թէ հակառակ իր եօթանասուն տարեկան հասակին և իր արեան մէջ տարածուած ախտին, ակադեմականը զարմանք կը պատճառէր իր կազմուածքին առուգութեամբն և իր մտաւորական կարողութեանց թարմութեամբը։

Մինչեւ վերջին ատենները դեռ պահած էր իր գեսպանի պատկառելի դէմքը։ Իր կարճատեսութիւնն իսկ իր հըպարտ երեւոյթին վրայ բան մը կ'աւելցընէր որ ակնածանք կ'ազդէր առանց տըհաճութիւն պատճառելու։ Մարդ կը գուշակէր թէ մէ՛կն էր ինքը։

։։

Այս ամառ քանի մը օր անցուցի իր Բլարէնի Վիլլաին մէջ. Ժընէվի լճին եզերքը։ Թէ որ բացառութիւն համարիմ քանի մը նեղսրտութիւններ—որք իր ջըլախտական տագնապներէն յառաջ կուգային—ինձ երեւցաւ նա այնպէս որպէս միշտ ճանչցած եմ զինքը—նոյն իսկ 1871ին ի Ժէնեւյ,—իր հրապոյրներովն և իր տկարութիւններովը։։։ քիչ մնաց պիտի ըսէի իր մեծամտութիւններովը։

Միշտ նոյն անթերի և հմայիչ պատմողն էր, այն անբաղդատելի միմոսն որ կը զուարթացնէր կամ կը կնճռէր իր վէպերուն գունագեղ ոճով մը, լայն ձեւերով, յաջող բառերով։։։ Այն չքնաղ ներբողաստութիւնն ալ ունէր որով ուշադիր կը լինէր ուրիշներուն պատմածին—նոյն իսկ երբ բնաւ շահեկան չէր այն։ Ալ կրնաք դատել իր այս թուլութենէն թէ գրեթէ սրամիտ կամ ուշիմ խօսքերուն ի՞նչպէս կը հաւնէր։ Սակայն այդ ընկերասիրութիւնը՝ արդիւնք բարւոք դաստիարակութեան (Մէն—լօի լաւագոյն եւ հնագոյն ընտանիքներէն մէկուն կը վերաբերէր), իր խառնուածքին բոլորովին համաձայն չէր։ Ընդհակառակն, չափազանց կ'ախորժէր միայնութենէ և կը սիրէր մեկուսացումն որ զինքն ազատ կը թողուր ուզածին պէս գործելու և խաղաղութեամբ խորհելու։ Իր սովորական կեանքին անփոփոխելի կարգաւորութեան համեմատ, կանուխ կ'ելնէր և պտըտելու կ'երթար մինչեւ նախաճաշի ժամը։ Կարգընկէցութեամբ ձկնորսութիւնը շատ կը իրէր, որովհետեւ այն միջոցին կրնար, ժամէ հետու, գիւղերու մէջ, իր աշխատութեան վրայ խորհիլ։ Բայց յանկարծ օրին մէկը ետ կեցաւ ադեց։

—Երբ ձուկ մը կարթը խածնէ, մտածումներս կը խանգարին, ըսաւ։

Աներկիւղ քալող մը ըլլալով, քիւմէթներ կը լափէր իր առաւօտեան պտոյտներուն մէջ, ու գեղագիր վայրերը կը փընտռէր, որք՝ իր բացատրութեամբ՝ «կը գգուէին իր հոգին»։ Իր մէջ բանաստեղծ մը կար զոր արդէն կը մատնեն բոլոր իր գործերուն սովորական միջադէպներն։ Իր յարուցն հինաւուրց դղեակներուն յորս սիրոյ տեսարանները կը դնէր, իր հակամիտութիւնն լուսնով լուսաւորուած աւերակներուն և այն ստուերալից անտառներուն համար որոնց մէջ իր գիւցազունք եւ գիւցազնուհիք մենամարտներ եւ սիրոյ յայտարարութիւններ կը փոխանակեն, ինքնածին բնազդումէ մը յառաջ կուգային։ Ուոլթըր Սքօթ, որու գործերն ամեն տարի կը կարդար վերտին այնպէս ուշադրութեամբ եւ այնպէս հաւատարմութեամբ որ գոց գիտէր զայնս, իր համակրութիւնը զօրացուցած էր մէկ քանի տեսարաններու համար։ Իր մուսայն կարծես կը տենչար շուտով թողուլ սալօններն ու զարդասենեակներն յորս գերազանցապէս կը փայլէր սակայն, եւ վազել մօտակայ անտառը կամ մերձաւոր ծովեզեր խարակին վրայ։ Իր տուամներուն անձերը կը տանէր հոն և ակներեւ նախընտրութեամբ մը զանոնք խօսիլ ու շարժիլ կուտար այն վայրի կամ նկարագեղ «բացօթեայ վայրերուն» մէջ։

։։

Պէտք չէ կարծել թէ Ֆէօյեէ ընթերցման համար իր ունեցած սէրը սկզբնական վիպասանին գործերովը միայն կը գոհացընէր։ Իրմէ աւելի գիրք լափող մարդ չեմ տեսած ես։ Նախաճաշէն վերջը, զոր կ'ընէր ժամը տասնին, լրագիրներն եւ հանդէսներն աչքէ կ'անցուցնէր։ Յետոյ կ'աշխատէր մինչեւ ցերեկուան ճաշը։ Ժամը իններն պառկելով նոր գիրքերը ամբողջ կը կարդար և գիշերը երկայն ատեն արթուն մնալով ճամբորդութեան նկարագրութիւններն և գիտական հրատարակութիւնները կը լափէր, այնպէս որ կը զարմանար մարդ ամենէն աննշան եղելութեանց ծանօթութիւն, անթերի եւ համայնագիտական հմտութիւն գտնելով ընկերութեան մէջ այնչափ քիչ մտնող եւ այնպէս մէկուսացեալ կեանք վարող մարդու մը քով։

Գիտնալով իր ոճոյն արուեստագիտական կանոնաւորութիւնն և ազնուութիւնը այն միջավայրերուն յորս կը հիւսէ և կը լուծէ իր կնճիռներն, բնականաբար հակամէտ է մարդ ենթադրելու թէ Ֆէօյեէ միակ գաղափարի մէջ ճուլուած, սահմանուած ձեւով ու որոշ եղանակով գաղափարներ ունէր։ Արդ, ես չեմ ճանչնար մէկն որ այնչափ ընարողական ըլլայ իր գրական համակրութեանց մէջ։ Կը խոստովանէր թէ այն ինչ անձը տաղանդ ունի երբ իրական արժանիք մը կը ցուցնէր նա, առանց կարեւորութիւն տալու դըպրոցի կամ մատուռի կանխակալ կարծիքներու, նոյն իսկ եթէ այդ տաղանդն, իր ոգիով և իր բացատրութիւններով, իրենին կատարելապէս հակառակ ըլլար։ Զօլա անմիջապէս հաճելի չեկաւ իրեն։ բայց երբ «խրտչումը անցաւ», անկեղծ հիացում մը յայտնեց բնապաշտ դպրոցի պետին հանճարին համար։

Անցեալ աշնան, կ'ըսէր ինձ ցոյց տալով մէկ քանի չափազանց նոր ոգւով գըրուած գիրքեր զորս կարդացած էր։

—Կարելի չէ վարանիլ, մենէ աւելի զօրաւոր են ասոնք։ Ապշութիւն է ուրանալ ասիկա։ Պիտի մնան։ Չեմ գիտեր։ Ամեն զօրութիւն բանի մը չյանգիր, բայց կորսուելնուն համար զօրութիւն ըլլալ չեն դադրիր։

։։

Ֆէօյեէի խօսակցութիւնը մասնաւորապէս ախորժելի էր սեղանի վրայ։ Ազէկ ուտող ու պատուական խմող ըլլալով, կերուխումն իր եռանդը կը գրգռէր և իր միտքը կը զուարթացնէր։ Եւ այն ատեն խենդի պէս կը ծիծաղեցնէր հետք եղողը։ Այն լուրջ ու պաղարիւն եղանակն որով իր մանրավէպները կը պատմէր, անոնց ծիծաղաշարժութիւնը կ'աւելցնէին։ Աւա՜ղ, այս զուարթ վայրկեանները հաղուագիւտ եղած էին այս վերջին երկու տարիներու մէջոցին։ Իր անդրանիկ որդւոյն մահն անջինջ տպաւորութիւն մը թողած էր իր վրայ։։։ Տղայութենէն ի վեր ջլախտ մը բռնուած էր որ հուսկ ուրեմն սկսաւ ազդեցութիւն ունենալ իր բնաւորութեան վրայ։ Հակառակութիւն մը, մտատանջութիւն մը, անսովոր ձայն մը իր ախտը կը գրգռէին։ Ուստի այնպէս մը կարգադրած էր իր կեանքը որ կարելի եղածին չափ վրդովումէ ազատ կը մնար։ Երկար տաեն անկարող եղաւ յաղթելու այն սրտնեղութեան զոր չոգեկառքին ժխորն իրեն կ'ազդէր և կառքով կարճատեւ ճամբորդութիւններ ըրաւ։

Ամենափոքր աղմուկ մը, գիշերուան մէջ զինքն ընդոստ արթնցնելով, աննկարագրելի անձկութեան մը մէջ կը նետէր զինքը։ Այս անպատեհութենէն զերծ մընալու համար, պանդոկներուն մէջ միշտ իր սենեակին վրայի սենեակն ալ կը վարձէր եւ անկողին մտնելէ առաջ կը նայէր որ մտերը չուն մը կ'ոռնա՞ր։ Թատերգակի պաշտօնին յատուկ եղող յուզումները չէին հանդարտեցներ իր գիւրագըրգռութիւնն։ Իր խաղերէն ամեն մէկը, մինչեւ ներկայացման օրը, իրեն անդադար կը պատճառէր քնատութիւն եւ տենդ, որք ողբալի վիճակի մը մէջ կը դնէին զինքը։ Եւ յետոյ, հակառակ ստացուած յաջողութեան, իր անհանդարտ միտքը լրագրաց քննադատութիւններուն մէջ (նոյն իսկ ամենէն աննշաններուն մէջ) իր մտմտուքի, գրգռման եւ յուսահատութեան ախորժակին սնունդ մը կը փընտռէր։ Օր մը տեսայ որ չնչին թերթի մը մէջ իր վրայ գրուած վիրաւորիչ խօսքի մը համար ճչմարիտ արցունքներ կը թափէր եւ իր փառքը վտանգի մէջ կը համարէր։

—Իմ անունս տպուած տեսնելը միայն ծունկերուս վրայ դող մը յառաջ կը բերէ։ կ'ըսեր ինձ վէպերուն միոյն հրատարակութեան երկրորդ օրը։

—Բայց եթէ այդ անունը գովեստներով շրջապատուած է, պատասխանեցի։

—Բէ՛օհ, ըրաւ, ո՞վ գիտէ թէ այդ գովեստները հեգնական չեն։

Իր խաղերուն եւ իր գրքերուն արգիւնքը իր համբաւին տեսակէտով աւելի կը խռովէր զինքը քան իր շահուն տեսակէտով։ Արդէն իր անշահասիրութիւնն յայտնուեցաւ այն օրն յորում, չատ քաղաքավար մերժմամբ մը, հրաժարեցաւ շարունակելէ Ֆոնթենպլոյի մէջ գրագարանի վերակացուի պաշտօնն ուր ժիւլ Սիմոն գինքը պահել կ'ուզէր։

։։

Այն հազուագիւտ առանձնաշնորհեալ անձերն որք Ֆէօյեէն ճանչցած են իր ներքին կենաց մէջ, չեն կրցած զայն չարել։ Աշխարհիս ամենէն անվնաս մարդն ըլալէ զատ, ամենէն հիւբաւէրն եւ ամենէն բարեսիրտն ալ էր։ Կարելի չէ երեւակայել թէ որքան բազմաթիւ էին այն տկար եւ աննշան գրողներն որք իր դուռը կը պաշարէին կարդալու համար իրենց յոգնալան աշխատութիւններն եւ որք կը յաջողէին։ Կիները մանաւանդ պարապ չէին ձգեր զինքը։ Քանի անգամ գտած եմ զինքն այնպէս վիճակի մը մէջ որպէս թէ ազէտ մը պատահած ըլլար իրեն, պատճառը կը հարցնէի։ Հունգարուհի մը կամ Ամերիկուհի մըն էր որ Պօթէնէն աւելի ստուար ձեռագիրներ բերած էր իրեն։ Կը ծաղրէի զինքն այսպէս դիւրամատչելի ըլլալուն համար։

—Մտածեցէք անգամ մը, կը պատասխանէր, որ այդ խեղճերը մեծ ուղեւորութիւն մը ըրեր են։

Պէտք է աւելցնեմ թէ բնաւ անզգայ չէր տկար սեռէն իրեն ուղղուած նամակներուն։ Իր բնութեան իգական ու փափուկ կողմերը կը դիւրացնէին գաղափարաց մերձեցումներ։ Իր վէպերուն մէջ, կինը միշտ գիւցազնուհի մըն է կամ զոհ մը։ եւ կիներն որք յօժարակամ իրենք զիրենք կը գտնէին այն տիպարին մէջ, հիացման ալիւնով լցուած, քսան երեսով նամակներ կը գրէին զորս համբերութեամբ աչքէ կանցուցէր։ Կարդալէ վերջը, ծիծաղաշարժ զայրոյթով մը կը պօռար։

—Կը պահեմ այս նամակը։։։ ածելիներս սրբելու համար։

Բայց ձանձրացուցչաց եւ ձանձրացուցչուհեաց յարձակումներն հետզհետէ չատացած էին։ Ասկից զատ, այցելուհիներ իրենց տեսակցութիւնն անխորհրդութեան հասցնելու չափ երկարած ըլլալով, վճռական որոշում մը ըրաւ։ Կուռնօ փոդոցին վրայ նայող միջնայարկի սենեկին դուռը չբացուեցաւ այլ եւս։ Երկու տարիէ ի վեր մըտերիմները միայն կը մտնէին հոն։ եւ առնանք ալ ստիպուած էին առաջին յարկէն անցնիլ ուր կը գտնուէր տիկին Ֆէօյեէ։ Անկից ակադեմականին սենեակը կ'իջնէին դարձող սանդուղով մը որ տան երկու մասերն հաղորդակցութեան մէջ դնելով գրագէտին տրամադրութեան տակ կը պահէր իր կնոջ գործովն եւ անձնուիրութիւնն։

Հոն է որ անցեալ երեքշաբթի, գիշերուան ժամը եօթնին, իր անձին կատարեալ գիտակցութեան մէջ Ս. Խորհրդոյն մասնակցելէ ետքը, մեռաւ այն արդարն եւ այն բարին։

Այրի մը եւ տղայ մը կը ձգէ որոնց համար այս դառն բաժանումն ամենախորին ցաւ մըն է։ Իրենց բարեկամաց մխիթարութիւնները պիտի չպակսին։ Բայց այսպիսի վիշտ մը մխիթարութիւն կրնա՞ ընդունիլ։ «Փառաւոր անձերուն հետ փառքը չկորսուիր։ Անոնց յիշատակը կ'անմահացնէ կենդանի պահելով զայնս մեր մէջ։ ըստ է մեծ ճարտասան մը հռչակաւոր անձի մը գերեզմանին վրայ։ Ֆէօյեէի պէս մարդու մը կորուստը լուութեամբ ու մոռացութեամբ չտեղմանար։

Երկու սքանչելի նամակներու մէջ զորս անցեալ շաբաթ գրեց եւ զորս իր մահուանէ վերջը խնդրեց որ բանան, վերջին յանձնարարութիւնները կ'ընէ իր սիրելիներուն և յուզիչ մնաք բարովներ կ'ըսէ։ Կարծես թէ այդ վերջին էջերուն մէջ կեդրոնացուցած է իր տաղանդին բոլոր փափկութիւնն և իր սրտին բոլոր խանդաղատանքն։ Ամենէն ետքը կը խնդրէ որ իր մարմինը զմռսուի իր ծնած քաղաքը՝ Սէնլօ՝ տարուելէ առաջ։ Այս մանրամասնութիւն կը ցուցնէ այն սոսկումը զոր ամեն բանի մէջ կը զգար տգեղին դէմ։ Մահուան մէջ ալ կ'ուզէ պահել իր վեհ դիմագծերն։ Պիտի կատարուի իր կամքը։

ԱՏՈՒԻՆ ՄԱՌԻՒՍ

ԻՐ ԿԵԱՆՔՆ ԵՒ ԻՐ ԳՈՐԾԵՐԸ

Իր կեանքը պատմել, իր գործերուն պատմութիւնն ընել ըսել է։ Ոչ մէկ կեանք արդարեւ այնչափ խղճամիտ եւ այնչափ յարատեւ աշխատութեամբ լեցուած է։

Օքթաւ Ֆէօյեէ, 1822 օգոստոս 11ին ծնած, ի Սէն-Լօ, կրթուեցաւ ի Բարիզ, և Լուի-Լը Կռան ուսումնարանին մէջ իր անունն հռչակ հանեց և ծափահարուեցաւ։ Քսան երեք տարեկան եղած ատեն գրական ասպարէզը կը մտնէր Մեծ Դէրէնէն կոչուած վէպով մը, զոր գրած էր իր դասակից Բօլ Պօքաժի եւ Պ. Ալֆռէտ Օպէռի աշխատակցութեամբ։

Երեք բարեկամները միակ ծածկանուն մը նորած էին, Տէպռէ Ազատ։ Հետաքրքիրները, կ'ըսէ իր ամենէն մտերիմ բարեկամներէն մին, ժիւլ Քլարթի, կրնան գտնել այդ Մեծ Դէրէնէն 1845ի Նոյեմբերի Թերթին մէջ։ Օքթաւ Ֆէօյեէ ժամանակաւ անձնակենսագրութիւն մը գրած է որ իր երիտասարդութեան եւ իր գրական առաջին փորձերուն վրայ կատարեալ ծանօթութիւն կուտայ։

«Հայրս, որ շատ բարձր ու շատ ազատ տարեկ միտք մը և ոսկի սիրտ մը ունէր, իմ գրական հակամիտութեանցս արգարացի խոհեմութեամբ մը և միշտ սիրալիր խօսքերով հակառակեցաւ։ Երբ սկսաւ հաւատալ որ իմ այդ ձգտումներս գոհացնելով պիտի կարենամ պատուաբեր ասպարէզ մը գտնել, իմ գրական խորհրդակիցս և խրատուուս եղաւ գրասենեակ խառն անաչառութեամբ մը զոր շեմ կըրնար յիշել առանց խորապէս յուզուելու։։։ կը պաշտէի զինքը։

«Իր մահն և քիչ ատեն վերջն ալ որդւոյս մահն ընդհանրապէս երջանիկ եղող կեանքիս մէջ այնպէս արտմութիւն մը բերին որ ինձ հետ պիտի վերջանայ կարծեմ։

«Դպրոցը լրագիր մը հիմնած էի եւ վէպեր կը գրէի։ Ամենուն պէս ես ալ շատ մը աննշան էջեր մրոտած եմ որք մոռացութեան արժանի էին նոյն իսկ դեռ հրապարակ չելած։

«Առաջին խաղս եղաւ Հ—ռ Շ—ն—կ—ռը, պզտիկ կատակերգութիւնն որ քիչ մը ուուլուեցաւ Օտէոնի մէջ, 1846ին մօտերը։ Երկրորդն եղաւ Էշեէ և Մ—, զոր Բօլ Պօքաժի աշխատակցութեամբ գրեցի և որ նոյն թատրոնին վրայ յաջողութիւն գըտաւ։

«Առաջին վէպս. Ռէ-ռ—, Ն-ը Հ-ն-ի-ին մէջ երեւցաւ, որուն տնօրէնն էր Պ. Էսժէն Յոանքատ։

«Հետեւեալ տարին, սկսայ Ռըվէ՝ դէ՝ Մոնդի մէջ գրել, ուր հետզհետէ հրատարակեցի Ալֆէ՝, Թէր՝ դէմ, Տ—ֆ՝—դը, Պէլը, Տ—ը՝ը, Փէյ՝—Ռիւ՝, Գիւ՝ը, Ազէ՝ Եէրէ՝—դէրէ՝ ը՝ վերը, եւն։ Տ—ֆ՝—դ՝ առաջին առածս եղաւ որ թատերգութեան վերածուեցաւ։

«1854ին չքանչան ընդունեցայ, հասարակաց կրթութեան նախարարին Պ. Իբոլէթ Ֆոնթուլի առաջարկութեամբ, և 1863ին սպայ կոչուեցայ։

Եւ որպէս թէ զղջացած ըլլար գրած ըլլալուն այս պզտիկ ծանօթութիւնը, որ սակայն պարզ և այնքան համեստ է, անոնման գրագէտն հետեւեալը կ'աւելցնէ։

«Այնչափ ծայրայեղ կը թուի ինձ ինչ որ կ'ընեմ այս միջոցին, թէեւ ձեր սիրալիր խնդրանաց վրայ կը գրեմ զայն, որ թոյլտուութիւն կը խնդրեմ ձենէ հոս կանգ առնել։»

Ֆէօյեէ 1880 ին կը գրէր այս յուզիչ նամակը։ Եւ կամաւ չէ յիշէր անոր մէջ իր երեսուն տարուան բոլոր գործերը։ Ընթերցողք կրնան դատել հետեւեալ ցանկէն որ սակայն չատ անկատար է։

Բ—ռ, թատերգութիւն հինգ արարուածով, աշխատասիրութեամբ Բօլ Պօքաժի։ Ռէյլիէյի Ժէր—Ռիւ՝ը, նոյնպէս հինգ արարուած (Քամէտի—Ֆրանսէզ, 2 Նոյեմբեր 1848)։ Տ—ը՝—ն՝ը՝, և Ա—ֆ՝ը՝, Փը՝—Ռիւ՝, Տ—ֆ՝—դը, Գիւ՝ը, Տ—ը՝ը, Ճէրմ՝—դը, Նրբամիտ Ֆանթէզիներ որոնց մէջ իր խորհրդածող մուսայն կը ջանայ մեղաւորաց դարձը քարոզել սիրուն ձեւով մը։ Թէր՝ դէմ, սալօնի խօսակցութիւն՝ Միւսէի Ֆիզիոլոգիին նմանողութեամբ։ Գիւ՝ը, պզտիկ հրաշակերտ մը երեք անձով, որուն նիւթը չնչին բան մը ըլլալով հանդերձ մարդկային սրտին՝ սքանչելի նկարագրութեան մը ծնունդ կուտայ։ Պ—ռիկը, Ա—ֆ՝—դը, Բ—ռիչ տասնեւութերորդ դարու ոճոյն։ Ալֆ՝, միջին դարէն աւանդութիւն մը։ Ռ՝ակ Բ—ռ՝լ, Եբէ՝, եւն եւն կ'աւարտեն իր չնորհալի նախափորձերուն շարքը։

Ցետոյ կուգան աւելի կարեւոր և աւելի ծանր եթէ ոչ աւելի յուզիչ գործերը։ Փէյ՝—Ռիւ՝, Տ—ը՝ը՝ (1855), Բ՝—ի՝—ռ՝—ն՝ ռէլ վ՝—ռ՝, երկու արարուած, 1855ին Քամէտի—Ֆրանսէզին մէջ ներկայացեալ։ Պէ՝ռ՝ի Կ՝—ռ՝—ն՝ի՝ (1856), Ազ՝—դ Երէ՝—դ՝—դ՝ ը՝ վ՝—դը (1857), ուրկից հետեւեալ տարին եօթը պատկերով թատերգութիւն մը հանեց հեղինակը զոր ամբողջ Բարիզ ծափահարեց Վօտվիլ թատրոնին մէջ։ Սէ՝դէ՝ (1859) որ ներշնչեց տիկին Ժորժ Սանին Օր։ դը՝ը՝ Բէ՝ռ՝ռ՝ի՝, տեսակ մը հերքում այն գաղափարին զոր Ֆէօյեէ պաշտպանած էր այնքան սիրուն կերպով։ Փէյ՝—Ռիւ՝ը, հիանալի կատակերգութիւն հինգ արարուածով, 1860 ին ներկայացուած Վատվիլի մէջ։ Փէյ՝—Ռիւ՝, որ իր հրատարակութենէն տասնեւմէկ տարի ետքը թատերգութեան վերածուեցաւ, Մ՝ռ՝—, Ժիլպատի ամենէն մեծ յաջողութիւններէն մէկը, Ա՝դ՝—ռ՝ռ՝ ռ՝ի՝ Գիւ՝—ռ՝ի՝, նուազ յաջողութեամբ ընդունուեցաւ (1865)։ Վերջապէս, 1887ին, Պ. ը՝ը՝ Բ՝—ռ՝, զօրաւոր գործ մը որու մէջ իրարու կը հանդիպին, ճարտարութեամբ իրարու միացած, ազնուական ընկերութեան կեանքէն քաղուած նուրբ ուսումնասիրութիւններ, զորս այնչափ կը սիրէ հեղինակը, և կոչտ իրապաշտութիւն մը որ հասարակութիւնը զարմացուց և յաջողութիւնն ապահովեց։

Կայսրը, որ շատ կը սիրէր Օքթաւ Ֆէօյեէն, օգուտ քաղեց Շամբոլիոնի մահուանէն (1867), անոր պաշտօնն իրեն տալու և Ֆոնթենպլոյի թանգարանին գլխաւոր վերակացու ընելու համար զայն։ Տարեկան տասնեհինգ հազար ֆրանքի թոշակ մը կը տուէր այն սիրուն գրագէտին որուն «ստակի յաջողութիւնը» կը պակսէր տակաւին։

Ֆէօյեէ հաստատուեցաւ պալատին մէկ մասին մէջ որ իշխանաց բակին վրայ կը նայէր։ և օգտուեցաւ այն պարագայ ժամանակներէն զոր այդ պաշտօնական գիւղացնացութիւնն իրեն կուտար իր գրական գործունէութիւնը կրկնապատկելու համար։

Այն թուականէն սկսեալ, ետեւէ ետև հրատարակեց Աշէ՝դ՝ռ՝ի՝ պարոն՝, արարուած մը (1867)։ Ժ՝—լ՝, 1869ին. Թէաթ՝—Ֆռանսէի մէջ, երեք արարուածով թատերգութիւն զոր Օր։ Ֆավառ ներկայացուց անմոռանալի փայլով մը։ Աշ՝դ՝—ը՝ը՝ (1873)։ Մէ՝ֆ՝ռ՝ (1874) որ մեծ աղմուկ հանեց գլխաւոր դերասանուհւոյն Օր։ Բը՝ռ՝ուազէ՝ին չնորհիւ։ յետոյ հռչակաւոր վէպեր, ժիլ՝ը՝ ը՝ Թ՝ռ՝ե՝ռ՝, 1872ին Աշ՝—ր՝ի՝ մ՝—ռ՝—ռ՝ի՝ մը 1875ին։ Տ՝—ր՝—ռ՝ Ֆիլիբ՝, 1877ին։ Կ՝—ռ՝ մը ը՝ր՝—ֆ՝ի՝ը՝, 1878ին, Մ՝—ր՝ի՝—ռ՝—ն՝ դ՝—ռ՝ի՝ը՝ը՝. Այրի՝, Ճ՝ռ՝ֆ՝—ռ՝ը՝, (1884)։ Մ՝ռ՝—ռ՝ ի՝ի՝ը՝ (1886)։ վերջապէս, երկու սիրուն կատակերգութիւններ, Բ՝—ր՝ի՝—ռ՝ ի՝ի՝ մը։ 1882ին Ժիմնազին մէջ ներկայացուած, և Շ՝—ն՝ի՝—ռ՝, 1886ին. Քամէտի Ֆրանսէզի մէջ ներկայացուած։

Իր երկու վերջին գործերն են Ժ՝—լ՝ի՝ի՝ ռ՝—ռ՝—դ՝ը՝, 1889ին հրատարակուած Ռ՝ը՝լ՝—ռ՝ դ՝ռ՝—ռ՝ մէջ և Ա՝—ռ՝—ռ՝—ֆ՝ի՝ դ՝—ռ՝, որ նոյն տարին հրատարակուեցաւ Քարման Լէվիի տպարանէն։

Ի յիշատակ այն մեծ յաջողութեան զոր Բ՝ռ՝ի՝դ՝—ռ՝ ի՝ի՝ մը խաղը գտած էր Ժիմնազի մէջ, Պ. Վիլթօռ Քանինկ խորհուրդ տուած էր Օքթաւ Ֆէօյեէին տուամ մը հանել Ա՝ռ՝—ռ՝—ռ՝—ֆ՝ի՝ դ՝—ռ՝—ն։ Գրագէտը վարանեցաւ, նախ մերժեց, յետոյ քիչ մը ժամանակ խնդրեց, և վերջապէս 1890 յուլիսին Ժիմնազի տնօրէնին խոստումներով լի նամակ մը գրեց։

«Հիմայ կը զգամ, սիրելի բարեկամս, քանի մը ամիս հանգիստ ընելէ վերջը, որ ձեր խնդրածը բարդուին անկարելի բան մը չէ։ Հիմայ նուազ դժգոհութեամբ կը խորհիմ այդ բանին վրայ, գիտեմ որ ձըմբան բոլոր պաշարն ունիք արդէն, հաց ունիք եւ նոյն իսկ խմորեղէն, եւ մտածելով որ ինձմէ բան մը չէք յուսար, պիտի փորձեմ այդ աշխատութիւնը լուութեամբ եւ գաղտնի։»

Երկու ամիս վերջը, Օքթաւ Ֆէօյեէ կը գրէր թէ ուժը նորէն վրան եկած էր, թէ սկսած էր աշխատիլ, եւ Պ. Քանինկին իմացուցած էր թէ ինչպէս կ'ուզէր Աբ՝—ռ՝—ռ՝ֆ՝ի՝—ռ՝ դ՝—ռ՝ի՝ դերերը բաժնել Ժիմնազի սիրուն թատրոնին մէջ, Տիւֆիօ, Բասքա, Ռաֆայէլ Սիզօ եւ նորատին Պէռթօն, ասոնք էին անձերը։

։։

Օքթաւ Ֆէօյեէ 1862 ին Ակադեմիոյ անդամ ընտրուեցաւ։ մարտ 26 ին Աբրիպի տեղն յաջորդեց հոն եւ դիւրին է գուշակել թէ ունկնդրաց մէջ կիները յոյժ բազմաթիւ էին երբ Պ. Վիլթէ բարի գալուստ մաղթեց իրեն։

Վերջին անգամ Ակադեմիան երթալու համար դուրս ելաւ։

Դեկտեմբեր 11 հինգշաբթի օրը, Էմիլ Օժիէի յաջորդին ընտրութեան օրը, իր բարեկամն Պ. Ֆ. Պաւնրթիէռին իր քուէն գնաց տալ։ «Երբ ուրիշ տեղ մը պակսի Ակադեմիոյ մէջ, ըսաւ, քուէս պիտի տամ Զօլային որուն տեղն հոս նշանակուած էր։» Չէր գուշակեր այն ատեն իր մօտալուտ մահը, բայց իր բաղձանքը նորէն կատարուած պիտի ըլլայ, եթէ իրապաշտ վիպասանը տեսլապաշտ վիպասանին յաջորդէ։

ԿԱՄԹՕՆ ՔԱԼՄԷԹ

ՍԲՐԻ ՏԻԿԻՆ ՊԻՌՕ (Mme Ve BIRAULT
Նոթարի դաշտեր, Նոմակոռ
որ կը բնակի ի Բարիզ, Պէրթօլէ փողոց, թիւ 16, պատրաստ է իր ընտանեաց մէջ ընդունելու դեռահաս օտարականներ որք չեն կրնար առանց առաջնորդի և առանց մասնաւոր հոգածութեան ապրիլ Ֆրանսական ոստանին մէջ։

Տիկին Պիռօ սննդարար և առատ կերակուր պիտի տայ տղայոց, և եթէ ծընողք փափաքին՝ յանձն կ'առնու անոնց լուացքն ու ճերմակեղինաց պատրաստութիւնը կատարել տալ, ինչպէս նաև ըստանձնել դասախօսութեանց ու դասատրոց, վառելափայտի և ճրագի ծախքերն։
226 2—3

ԴԻՏԱԿ
1891 ՏԱՐԻՈՅ

ՈՎ ԶՈՒԶԷ՝ այժմէն Գիտնական 1891 տարւոյ ընթացքն, վարձակալաց ամամուտքն և ՀՕԳՏԻ, քանէ աւելի զուարճալիքներէ, վճռելով միայն Մէկ գահեկան, «Դիտակ» մը գնելու, որ կը գտնուի ամեն հոյ գրավաճառաց քով։

Մաղազինի գրատունը յանձն առած է գաւառները Դիտակ-Օրացոյց ղրկել, եթէ թղթագրոյցի յուսի փոխարէնը։ 213 9—10

ԲԱՐԵԿԱՄ ԱՄԵՆԵՑՈՒՆ
ԳՐԻՖՈՅԿ ԲԺՇԿԱԿԱՆ
ԸՍՏ ՀՕՄԻՕՊԱԹԻՊ ԴՐՈՒԹԵԱՆ

Կը ծախուի Պոլսոյ ամէն Հայ գրավաճառաց, և կամուրջի գլուխն ջրավաճառ Պողոս և Յակոբ տղաներու քով։ Կեդրոնատեղին է Յ. Դավաֆեանի գրատուն Զաքմաքճիլար եօգուլ։

Ցիշեալ գրքոյկի մէջ յանձնարարեալ բոլոր դեղերը գրքոյկի հեղինակի Տօքթ. Կիրակոսեանի քով միշտ պատրաստ կը գտնուի, ի Կէտիկ Բաշա, ուր ամեն օր մինչ կէսօր կը գտնու

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

37

ՆՕՐԹՀՐԸՆ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,075,212

ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐԻՈՅ 2,170,355

ՆՕՐԹՀՐԸՆ ԷՏՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,781,300

ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐԻՈՅ 989,400

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած ըմբռնման երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իրը ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև յարդ տուած Ղեսանին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 Կ· սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ· ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ· Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ՃԵՐՄԱԿ ԱԿՌԱՅՆԵՐ

Առողջապահութիւն Բերնի

ՊՈԹՈՅԻ ՋՈՒՐԸ | EAU DE BOTOT

Կը պահպանէ ակռայները, կը պնդէ ընդերքը, կը զովացնէ բերանը·

ՓՆՏՌԵԼ ԲԱՌ ՊՈԹՈՅԻ ՋՈՒՐԸ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ՝ 17, Ռիւ տը լա Բէյ, ԲԱՐԻԶ·

Ասկից առաջ՝ 229, Սէնդ-Օնորէ

ԿԸ ԳԱԼՈՒԻ ԲՈԼՈՐ ՀՈՏԱՎԱՃԱՌՈՑ ԲՈՎ

Հարցնել նաև Պոթոյի ՎԻՆԷԿՈՐ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹԸ, Նրբութեամբ և բոյրովը գերազանց·

6 Կը գտնուի ի Կ· Պոլիս, Պօն Մարշէն, 354, Մեծ փողոց Բերայի

ԼԱ ՌՈՒԱՆԷԶ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

Կեդրոնատեղի՝ 18, Սէն-Մառք փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ,	4,000,000	Գանձելի հասոյթք և պահեստի դրամ	3,900,000
Տարեկան հասոյթ	1,150,000	Վճարեալ Ղեսաններն իրը	30,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ կ'ալուածներ, վաճառք և կարասիք, նպաստաւոր պայմաններով և չափաւոր գներով։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակ ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մահմուտիյէ փողոց, թիւ 2, Ճէրէքմեան խան, Գամնտոյլի Պանդային դիմաց։

25 Ընդհանուր գործակալք Թուրքիոյ ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՄԷՐԼԵԱՆ և ԸՆԿ.

DEPURATIF INCOMPARABLE

Le Grand Régénérateur du Sang

ROB LECHAUX

Sucs végétaux concentrés de

Cresson et de Salsepareille rouge

FORTIFIE, RENOUVELLE LE SANG

Donne la Santé, la Force, la Vie

Médailles d'Or et Diplômes d'Honneur

A TOUTES LES EXPOSITIONS

Demander la Brochure sur la RÉGÉNÉRATION du SANG

Dépôt Général: MARIO LECHAUX, Pharmacien-Chimiste

Rue Sainte-Catherine, 164, BORDEAUX

Détail dans toutes les bonnes Pharmacies

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ, ԹԷՅԻ

Կ· ԵԱՎԼՈՒԵԱՆ ԵՒ Ց· ԻՍԱԳԻՒԼԵԱՆ ԸՆԿ·

Կ· ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀԶԷ-ԳԱՓՈՒ, ՁԷԼԱԼ-ՊԷՑ ԽԱՆ, Թ· 10

ԳՆԵՐԸ ՈՐՈՇ·

Երկար ժամանակէ ի վեր հաստատուած այդ վաճառատունն, որ տա՛ ինչն ուզղեալ յանձնարարութեանց փութանակի կատարմամբ և գուառաց հետ հաստատած բազմաճիւղ յարաբերութեամբքն արդէն մեծ հաշակ հանած և իրաւամբ կը վայելէ հաստատակութեան համարումն, վերջերս ձեռնարկեալ ընդլայնուած է մեծ բանակութեամբ և զանազան տեսակ ազնիւ ու գերընտիր թէյեր, ինչպէս նաև այլ և այլ սեծութեամբք և ձևերով նկարազարդ տուփեր (բանալիներովն հանդերձ), որք փարիզի վերջին ցուցահանդիսին մէջ արժանացած են առաջին կարգի մրցանակի եւ գեղարուեստական մէյմէկ հրաշակերտ ներ կրնան համարուիլ ի միջի այլոց մեր արդդ յաճախորդաց իրը կազանդեր նուէր ծառայելու գերպատուաշնորհ առուսելութիւնը ընծայելով։

Վաճառատունս այլեւս պատիւն ընող ամէն կարգի անձինք անխնայելոյ գոհ պիտի մնան գնոց չափաւորութենէն և ծանօթանալէն ինչպէս նաև ձմեռուան առթիւ բերուած թէյերու ճաշակաւորմամբ ընտրութիւններէն։ 199

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՈՒԻՆ

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԷՄ ԳԼԽՈՒ ՑԱՒԵՐՈՒ, ԾՈՎԷ ԲՈՒՆՈՒԵԼՈՒ ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԻՆՖԼՈՒԷՆՑԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիա Գառպոնիքը կը փարատէ դեղին գործածութեան յառաջ բերած խիթերն և սրտի խառնուքը։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ· Ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։ 852

ԵԹԷ ԿՐ ՀԱԶԱՔ

ԱՌԷՔ ՄԻԱՅՆ

ԺԷՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԳԻՅԼՆԵՐԸՆ

ՆՈՐԱԿԵՍԿՈՅՈՒ ՄԱՔՈՒՐ ԽԱՅԹՂԱՆՈՎ, ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱՆ

PASTILLES GERAUDEL MARQUE DÉPOSÉE

Որք շնչուելով եւ ուտուելով կը հերգործեն ընդդէմ Հարբուխի, Պրոնշիդի, Դուսմի, Շնչարգելութեան, Զայնի կերկեման, Խուչակատարի եւ։ Ամեն բժիշկք կը յանձնարարեն ԺԷՐՕՏԷԼԻ ԱՍԻԹԻՅԼՆԵՐՈՒ գործածութիւնն եւ կ'արգելուն գործածել խայծղանի այլ եւ այլ շաքարահատերէն

ԱՆՊԱՏԵՂԱԲԻԹԻՒՆՔ

Խայծղանի չափաբանութիւն

1· ՄԱՐՄՈՂԱԿԱՆ ԽՈՂՈՎԱԿՆ, ուստից լիքեն խայծղանի կարգը և անլուծելի զանազան տարրեր որք բեռնին մէջ չլուծուելով կ'ելնան տարմոքը կ'ելնեն, առանց դոյզն ինչ խայծդան հաղորդելու ընդհանական խողովակաց որոց սահմանեալ են.

2· ԽՈՂՈՎԱԿՆԵՐ ԴԱՅՐԷՆ խայծղանի հատիկները կը մտնեն տարմոքի մէջ և զոյն բեռնաւորելով շաքարով և խելագիրի նիւթերով, յառաջ կը բերեն տարմոքի անհանգստութիւններ.

3· ԱՆԻԹԵՆԵՐՈՒՆ մէջ կը շարունակուին այս հատիկներուն պատճառած անհանգստութիւնք և յառաջ կը բերեն Բորբոքում, Վէրք, Խիթ, եւն. իրենց պարունակած ափիոնի, մորփինի պատճառաւ.

ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆՔ

Ժէրոտէլի Բասդիյլներու

Ա· ՇՆՉԱՓՈՂԵՐուն մէջ ժէրոտէլի բասդիյլներու գոյութիւն, ներք մեծապէս կը նեղգործեն իրենց առողջարար և կազդուրիչ յատկութեամբ, քանի որ կը շնչուին ու կը ծծուին։

Բ· ԹՈՔՈՒԵՐՈՒՆ մէջ մեն մի շնչառութեան կը հանին ժէրոտէլի բասդիյլներու գոյութիւնն և բնականաբար տարածուելով անմիջապէս ի գործ կը դնեն իրենց փրկաւոր ազդեցութիւնը.

(Բարիզի բժշկաց ն ամենեն յաջ· որ խերեն, կազմեր ոը Ο· Բիխիս· այսպէս կը խօսի բասդիյլներու վրայ. «Ս· ժէրոտէլ պարզ միջոց մը գտած է խայծդանը մաքրելու համար շնչափողերու ամենեն նուրբ թելերուն մէջ, առանց պարունակելու վնասակար նիւթեր։ Այս պայմաններով, խայծդանին ազդեցութիւնն այնքան արագ է որ գ·ամի մը բասդիյլներ կը բաւեն հազը դադրեցնելու։»

ԺԷՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԳԻՅԼՆԵՐՆ անհրաժեշտ են ամեն անանց որք ձայներնին կը յոգնեցնեն, արտակ օգի մէջ կ'աշխատին կամ իրենց պարապմանց պատճառաւ ստիպուած են գրգռիչ գոլորշիներ կամ փոշիներ ծծել, ինչպէս Դուծարք, Զարդապանք, Կառավարք, Երգիչք, Դեքատանք, Առեւնարանք, Քարոզիչք, Փաստաբանք, Լուսցիչք, Դաստիարակք, երկաթուղեաց Պաշտօնեայք եւ եւ։

Տարին 100,000է աւելի մարդիկ կը բժշկուին այս Բասդիյլներով եւ Պ· ժէրօտէլ 40,000է աւելի շնորհակալեաց նամակ ունի·

ԺԷՐՕՏԷԼԻ Բասդիյլներն են խայծդանի միակ բասդիյլներն որք վարձատրուած են Փարիզու 1878ի Տիեզերական արուեստասէրներու կողմէ, նախարարական որոշմամբ և ըստ խորհրդոյ Առողջապահական խորհրդոյ՝ փորձերու ենթակայ եղած են, և Ռուսիոյ մէջ թոյլատրեալ են կայսերական կառավարութեան կողմէ, ըստ հաւանութեան բժշկական խորհրդոյ։

Իւրաքանչիւր տուփ կը պարունակէ 72 Բասդիյլ, ինչպէս և Մանրամասն բացատրութիւն նշանակը մասնաւորապէս։—Պահանջել բացատրութիւն

Ա· ԺԷՐՕՏԷԼ, դեղագործ ի Սէն-Մէնհու, (Ֆրանսա)

Ի Կ· Պոլիս Ο Պօն Մարշէ —Ժոզէֆ Գանզուլ —Թիֆլա —Վէնան Գասպարեան —Տ· Մ· Մելիքի —Ղազարոս Ղազարոսեան։ 872

ԲԱԹԻՐԻՕԹԻՔ

ԿԵՆԱՑ ԵՒ ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ·

PATRIOTIC Life and fire assurance Company

Հիմնեալ ի 1824

Դրամագլուխ	Անգ· Ոսկի	1,500,000
Վճարեալ դրամագլուխ	» »	121,984
Պահեստի դրամ	» »	250,000

Սոյն ընկերութիւնը դիւրամատչելի պայմաններով ամէն շէնք, կարասիք և ապրանք հրդեհի վնասուց դէմ կ'ապահովագրէ։

Տնօրէն ընդհանուր Թուրքիոյ

ԱԼՊԷՐԹ ՀՈՖՄԱՆ

Ապահովագրութեանց և այլ տեղեկութեանց համար դիմել առ

Կ· Պոլսոյ մասնաճիւղի տեսուչ

ՄԻՀՐԱՆ Ց· ՍԱՐԳԵԱՆ

Գործակալ Ապահովագրական Ընկերութեան

Սթամպոլ, Պաղչէ-Գարու Թիւ 27, մաքսատան դիմաց։ 172

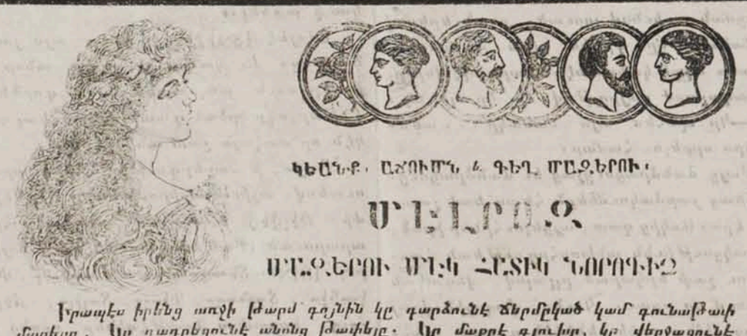

ԿԵՆՆՔ, ԱՌՈՒՈՒՆ և ԳԵՂ ՄԱՔԶԵՐՈՒ·

ՄԱԼՐՈՒԶ

ՄԱՔԶԵՐՈՒ ՄԱՆԿ ՀԱՏԿ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ

Իրապէս իրենց առջի թարմ գոյնին կը դարձուցնէ ճերմկած կամ գունաթափ մազերը· Կը դադրեցուցնէ անոնց թափելը· Կը մաքրէ գլուխը, կը վերջացուցնէ թեսեր, ու մազերուն նոր կեանք, աճումն, փայլ ու գեղեցկութիւն կուտայ։

Կը վաճառուի երկու չափով մեծ շիշերու մէջ։

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Փարիզ ու Նիու Եօրք։

Մեծաքանակ վաճառում Պոլիս Բ· և Հ· Քիւչիւքեան Եղբարց դեղատանը եկէն ճամ փողոց Թ· 18 և ի Ղալաթիա Եիւքսէք քալտրրիմ էտման Քարուանայի քով։

Փոքրաքանակ վաճառում ի Պոլիս Բ· և Հ· Քիւչիւքեան Եղբարց դեղատանը՝ կամուրջի գլխաց Թիւ 17, և ի Բերա Մեծ փողոց Թիւ 433, Իզմիտոսի անուշահոտութեանց վաճառատունը։

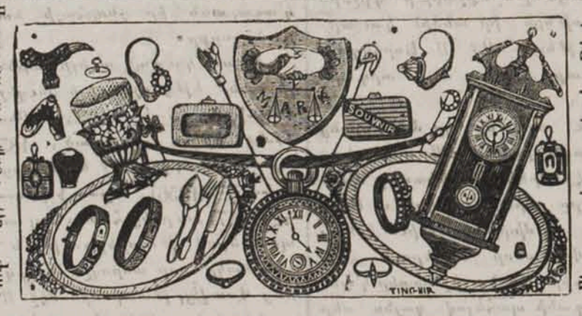

Ամենատակ դարձի եւ Ֆէյրի, Ամենաշնորհալի Նուէրներ։ Ամենաշնորհալի Դեղ։ Ամենաշնորհալի Դեղ։ Ամենաշնորհալի Դեղ